

No 8
1 9 3 3
30 senti

Haitse Hon

Kodanikud!

Soodsaimaks ostukohaks
on ja jääb

kodumaa
vabrikute
riidekauplus

Herman Rõivas

Tallinnas
Estonia puiestee 11
Telefon 304-80.

*

Müük suurel ja väikesel
arvul.

TOIMETUS:

Tallinnas Kaarli t. 8, kaitseliidu pea-
staabi ruumes.

Vastutav toimetaja kolonel J. Maide,
telefon 451-94.

Tegev toimetaja leitn. A. Treufeldt,
telef. 451-89.

Toimetaja kõnetunnid kella 10—12.

Kaastõõ arvatakse tasu alla, kui sellele
tasunõudmine on peale kirjutatud. Tarvi-
tamata ja tagasisaamiseks markimata
käsikirju alal ei hoita.

TALITUS:

Tallinnas Kaarli t. 8.

Talitus on avatud iga päev kella 9—3.
Tel. 451-89.

Tellimishind aastas 6 krooni, 1/3 a. 3 kr.,
1/4 a. Kr. 1.50, kuus 50 senti.

Kuulutuste hinnad ä üks lehekülj:
teksti ees 50 kr., tekstis 80 kr., teksti
järel 40 kr. Väline kaas 80 kr., sise-
mised 60 kr.

Nr. 8

1933

SISUKORD:

Kaanepilt: Grünewalde lahing. Matejko
maali järele.

Tiitelpilt: Marssal J. Pilsudski.

A. Treufeldt: Marssal J. Pilsudski elulugu.

K. R. Pusta: Honor et Patria.

Eug. Maddison: Rahu ja rahvaste lähe-
nemise poole.

Bernhard Linde: Poola ja Baltikum.

Villem Ernits: Eesti ja Poola keelelised
suhted.

— Kaitseliidu veteraane: E Peterson,
J. Grentzstein.

J. Raud: Poola kütide võistlus-ränna-
kuist.

A. Treufeldt: Kodanik — Sõdur.

G. Radomski: Mis on vabadus.

A. P. Poola kütide liidu ja Eesti
kaitseliidu vahelistest laskevõistlus-
test.

J. P. Uuest kehakultuurilisest kasva-
tusest.

H. N-r.: Öhusõda.

A. Treufeldt: Terves kehas — terve vaim!

Gustav Pihlakas.

Paberkaupade,
kirjaümbrike,
kõitmis- ja
lineerimistööstus.

Tallinn, Vaksali pst. 2.
Telefonid: 434-79.

*

Valmistab ja müüb:

Kirjaümbrikke

igas suuruses ja värvis, vood-
riga ja ilma

Postkaardi- ja

amatööralbumeid
suures valikus lihtsatest kuni
kallihinnaliste nahkkõideteni

Kontoraamatuid

igas liniatuuris

Kopeerraamatuid

Registraatoreid

Kiirõmblejaid

Aktikaasi

Kaustikuid

Dokumentide mappe

Kirjablokke

Ilupabereid mappides

Block-notes'eid

Taskuraamatuid

lihtsaid ja linaseid

Postpabereid

lihtsaid ja ilukõites

Kirjaaluseid

Kirjamappe

Paberikorve

Teadaannete lehti

igas kaustas

Kuldkirjatrukki

Ilukõiteid.

Töö võistlemata headuses.

Hinnad mõõdukad.

AR EESTI RAHVUS-RAAMATUKOGU

1933
kaitse

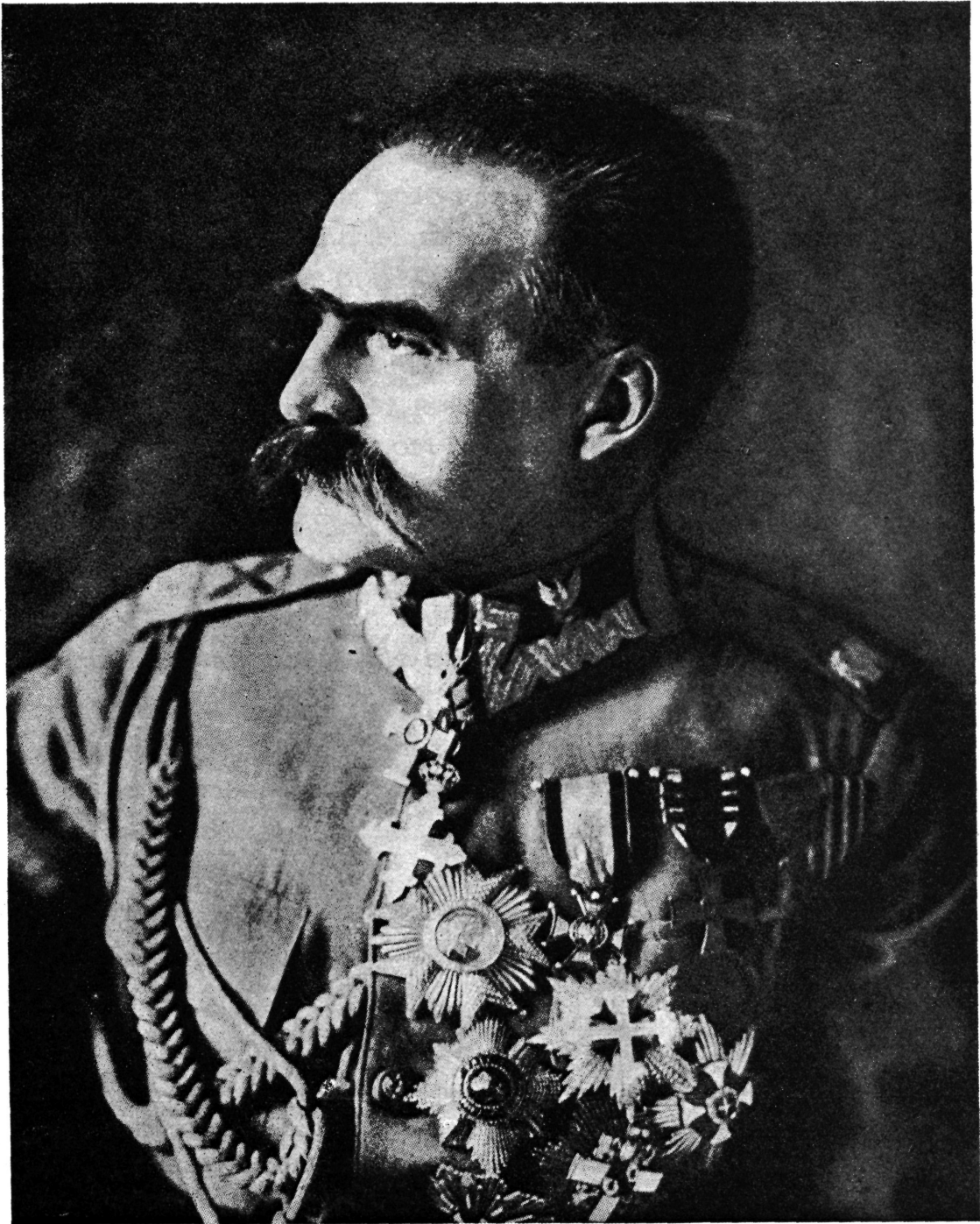
Kaitse Kodu!

ILMUB 2 KORDA KUUS

Nr. 8

Tallinnas kesknädalal, 3. mail 1933

IX aastakäik

MARSSAL JOSEF PIŁSUDSKI

Marssal Josef Pilsudski,

uuestitõusnud Poola esimene riigipea ja poola kaitsejõudude looja, sündis 5. detsembril 1867. a. Zulovis Vilno vojevodstvos. Juba oma varajasis noorusaastais ta pühendas end innukale võitlusele Poola iseseisvuse eest, mistõttu 1888. a. Vene valitsuse poolt saadeti Siberisse viieaastasele asumisele. Poola tagasi pöördunud, liitus Josef Pilsudski sotsialistidega ja võttis silmapaistva organisatorina osa 1905. a. sündmusist. Selle tagajärjel ta oli sunnitud põgenema Galiitsiasse, kus väsimatult töötas edasi eelseisva Poola vabadusvõitluse organiseerimisel. Kuna Austria sel maa-alal võimaldas liberaalsemat poliitikat kui teised poola territooriumi okupeerinud riigid, leidis Galiitsias peavarja ka palju teisi poola vabadusvõitlejaid, kes võisid siin jätkata oma poliitilist tegevust. Siin pandi alus küttide organisatsioonile, millest võrsusid hiljem kuulsad poola leegionid. Eesotsas marssal J. Pilsudskiga marssisid leegionid 6. augustil 1914. a. Kongress-Poolasse ja alustasid vabadusvõitluse Venemaa vastu.

Peale Venemaa kokkuvarisemist sattus J. Pilsudski oma töös ja nõudmistes kõigi Poola maa-alade vabastamisel keskriikidega vastollu, mille tagajärjel ta vangistati ja 20. juulil interneeriti Magdeburgi kindlusse. Peale vabanemist novembris 1918. a. ta pöördus Varssavisse tagasi ja võttis enese kätte Poola riigi kõrgeima juhtimise. Ta kujundas valitsuse, kutsus kokku seimi ja viis õnnelikult läbi Poola vabadussõja enamlaste invasiooni vastu.

1926. aastast, pärast rahulikku sisemist riigipööret, töötab marssal Pilsudski väsimatult Poola vabariigi sisemise elu uuendamisel ja kindlustamisel.

Hoolimata oma kõrgest vanadusest jätkab marssal Pilsudski ka tänapäev oma elutööd. *Honor et patria — au ja isamaa* — on tema loosungiks. See ennastsalgav töö on marssali teinud Poola võimsaks esikujuks ja rahva geeniuseks. Kogu Poolas ei ole vist kodu, kus tema pilt ei seisaks aukojal, ega leidu inimest, kes ei tunneks teda.

Julge ja õnnelik on see rahvas, kes omab sarnaseid suuri isamaapoegi nagu on marssal J. Pilsudski.

A. Treufeldt.

Meie tänane kaanepilt kujutab Grunewalde lahingut, üht suurimat ajaloo lehekülge Poola endistest võitlustest meie ühise ajaloolise vaenlase vastu, millel ei puudunud ka tunnustatud osa meie rahva saatusele (v. tänane kirjutus „Poola ja Balfikum“).

HONOR ET PATRIA

Poola vabariigi aastapäevaks „Kaitse Kodul'le“ kirjutanud
Eesti saadik Poolas minister K. R. Pusta

Sünnipäevad olgu elu jaatamise ja ülistamise päevad, seepärast ühtviisi pidulikud võrsuvale lapsele ja elatanud inimesele. Rahvuspühad on veelgi tähtsamad, kuna nendes unustatakse üksikute inimeste väikesed ja mööduvad mured, tuntakse hetkekski midagi, mis on suurem, kestvam ja kõrgem meie isiklikust elust, mis toob meile konkreetset lähedale surematuse mõiste. Surevad inimesed, aga jäävad rahvad ja rassid.

Kuid mitte ükski sugulus- ja rassitund ei lähenda inimesi ja rahvaid. Sõprussidemed ja huvide ühtlus on sageli tugevamad nendest. Miks lehvivad eesti lipud Läti rahvuspühal ja pühitseme poola päeva?

24. veebruar Varssavis... Eesti saatkonna uksekell heliseb alatasa, telegramme ja kiirkirju tuleb kõigest Poolamaa nurkadest. Eelpäeval oli poola akadeemilises liidus pidulik koosolek, homme eesti-poola ball, täna Varssavi linnavalitsuses aktus, millele ilmusid valitsuse ja parlamendi liikmed, linna, kaitseväge ja seltskondlike organisatsioonide esindused ja siis — tuhandepealine rahvahulk tänavalt. Mis tõi siia selle rahva, kes nii südamlikult ja austavalt tervitab Eesti esindajat koosolekusaalis ja tänaval? Poola kõnelejad ütlevad, et teda tõi huvi väikese, aga sangarliku rahva vastu, kes ei kaotanud oma nime ja tuleviku usku sajandite jooksul võõra ikke raskeimail päevil; see on lugupidamise tunnustus Eestile, kes on Poola sõber, sest ta on kannatanud ühes Poolaga ja hindab oma vabadust nagu Poola...

Samal päeval peeti kõnesid Eesti üle kaugemais Poola linnakestes, Eesti-Poola sõprusühingu osakondades, kus, võib-olla, pole kunagi nähtud üht eesti ini-

mest. See ei olnud igatahes austuseavaldus arvulisele jõule, mille poolehoidu otsiks 30-miljoniline poola rahvas...

Nüüd pühitseme Eestis poola päeva. Rahva, kelle ajalugu on rikkam meie omast, kes on tunnud võimu suurimat joovastust ja valusaimat alandust, kes aga kandis läbi sajandite määrdimata oma vapikirja: au ja isamaa. Nagu sajandite eest, seovad Poolat ja Eestit jälle otsesed suhted. Nüüd aga mitte enam suhted valitsejalt alluvale, vaid iseseisvalt rahvalt teisele vabale rahvale. Valvame koguni kadedalt selle üle, et ei saaks tõusta kahtlust üheväärilisuses: oleme tasakaalustanud oma kaubavahetuse, kuulajate arvu, kes õpivad siin eesti ja meil poola keelt, sõbralikud võõruskäigud ja vastastikuse informatsiooni. Eesti on ainus välisriik, keda on külastanud praegune Poola president 7 aasta jooksul.

Eesti-Poola sõprus pole juhuslik. Seda põhjustavad, peale tunnete, ajalugu ja geograafia. Süvendame siis seda sõprust, pühitseme Eestis poola päeva vähe-malt niisama südamlikult kui seda tehti Poolas Eesti aastapäevaga.

Rahu

ja rahvaste lähenemise poole

«Kaitse Kodu!» kirjutanud EUGEN MADDISON, Eesti-Poola ühingu abiesimees

Maailmasõda oli paratamatus, mis pärast on täiesti asjatu otsida ta süüdlasi. Tõsi — ta nõudis kohutavaid ohvreid, kuid kui ta ei oleks tekkinud 1914. aastal, ei oleks tekkinud Sarajevos lastud saatusliku pauku tagajärjel, mõllaks ta praegu, nõudes veel suuremaid, veel verisemaid, veel kohutavamaid ohvreid. Ta oli paratamatus, ta pidi puhkema lahti. Seepärast andes au langenuile, mälestades neid kui kangelasi, jäädvustades nende kangelastegusid tulevastele põlvedele, oleme õnnelikud, et ta on seljataga, oleme õnnelikud sellest, et toodud ohvrid ei olnud asjatud, et ajaloo ratas on joosnud õiget teed.

Maailmasõja tagajärjel langesid troonid, läks ajalukku n. n. Obrigeitsstaat ja vabanesid rahvad, kes joovastuses pühitsedes demokraatia võitu alustasid ehitama endile riike. Vabanenud, iseseisvale elule ärganud rahvad võtsid endi kätte oma saatuse juhtimise. Nende tahtel tekkisid uued riigid, nende tahtel sündis vanade riikide uuestisünd (Poola, Tšehhia), nende tahtel võitis kätte täielise rippumatuse 1000-aastane Püha Stefani krooni maa (Ungari).

Rahvad kõnelesid oma Asutavate ja Rahvuskogude kaudu, kõnelesid, tugesid võitjate kui ka võidetud riikide poolt tunnustatud rahvaste enesemääramise õigusele.

Demokraatia võit tähendas lõppu sõjale, tähendas rahu rahvastele, tähendas rahvaste ühise pere loomist. Selle sümboliks on Rahvasteliit! Ma ütlen — ta on sümboliks, sest ei ole vaja ülehinnata ta tähtsust. Ta on rahvaste liit, mitte aga mõnede riikide ja nende valitsejate kontsert.

Kui riikide rajamisel käidi rahvaste enesemääramise õiguse järgedes, siis riigi sisemise ehituse püstitamisel pandi selle ehituse aluseks rahvuse määramise vabadus, mis on leidnud, muuseas, püsiva ja selge väljenduse Eesti vabariigi põhiseaduse sõnades: „Iga Eesti kodanik on vaba oma rahvuse määramises“ (§20).

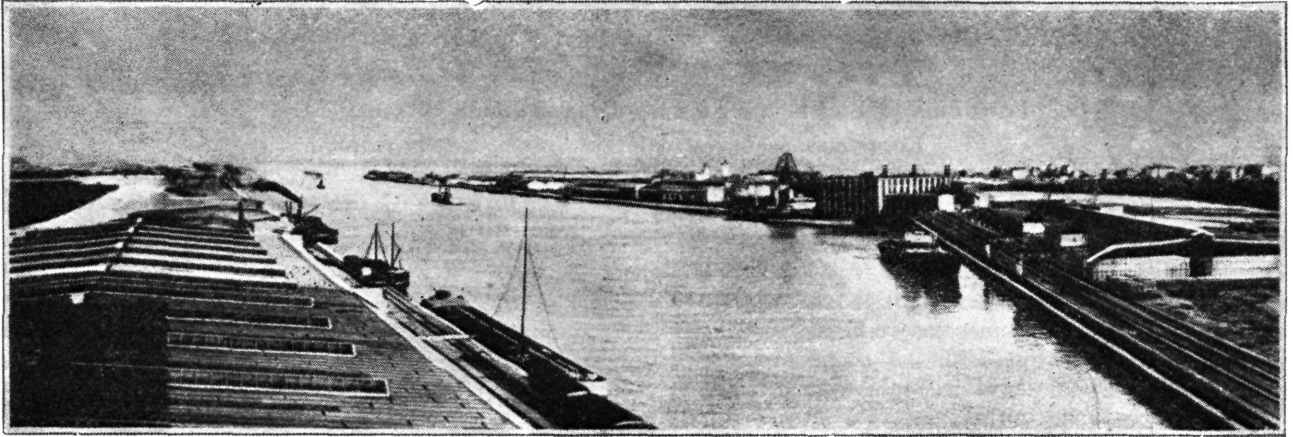
Rahvuslike riikide loomine ja neis rahvuste vabaduse kindlustamine pidi tegema mõttetuks rahvaste hävitamise, pidi igaveseks langetama sõjajumala. Selleks, et sõjajumal ei tõstaks tulevikus pead, selleks, et rahvad vihases, verises võitluses ei hävitaks teineteist, tehti sõja kuulutamine olenevaks rahvaesinduse

otsusest (näit. Eesti põhiseaduse § 60 p. 4), käies siin Prantsusmaa suurte eeskujude järgedes. Juba Prantsuse 1791. a. põhiseadus ütles: „La guerre ne peut être décidée que par un décret du Corps législatif“ etc., sest oldi arvamises, et sõda on meelepärast ainult „törrannidele“, kuna rahvaesindajad alati pooldavad rahu.

Rahu rahvaste vahel ja teiselt poolt rahu rahvuste vahel siseriigis on maailmasõja tagajärjel võidulepääsnud demokraatia vankumatu tahe. Avades teed rahvaste lähenemisele, vangistades ja langetades sõjajumalat, demokraatia nõuab aktiivsust, nõuab tegusid, nõuab tegelikke samme. Ei ole küllaldased kõrged põhimõtted, ei ole küllaldased kirjapandud paragraafid, põhiseaduslikud aktid — need on surnud materjal, kui jääme nende vastu külmaks, ükskõikseks. On vaja tegutseda, on vaja tarvitada neid põhimõtteid, leida neile ka vastav väljendus tegelikus elus.

Rahvad on nüüd ise oma saatuse määrajaks ja, otsides rahu, peavad selleks leidma ka teid. Nad tegutsesid oma orgaanide näol, kelle määrajaks on valijaskond, s. t. kodanikud. Orgaanide ja nende valijaskonna vahel aga peab valitsema kokkukõla. Mis on püha valijaskonnale, peab olema püha ka orgaanile. Sellest järgneb, kui tähtis on organiseerida valijaskonda — kodanikkonda.

Püüdes rahu poole rahvaste vahel, püüdes rahvuste omavahelisele lähenemisele, püüdes selle poole rahvusvahelises ulatuses ja püüdes selleks ehitada ka sellekohaseid sildu, tuleb seda katsuda kõigepealt oma kodu, ehitades vastavaid sillakesi mitmesse rahvusse kuuluvate kodanike vahel. Mis oli võimatu varem, on võimalik demokraatia juures. Demokraatias ei ole eesõigustatud rahvusi: nii enamusrahvusse kui ka vähemusrahvusse kuuluvad kodanikud on täisõiguslikud kodanikud ja kokku nad moodustavad riigi rahva, on riigi peremehed, on suverään. Ehitades ühiselt oma kodu sillakesi (Eesti-Poola ja Poola-Eesti, Eesti-Läti ja Läti-Eesti ja palju teisi) kergendavad nad rahvusvaheliste sildade ehitamist, ja mida tugevamad on need kodused sillakesed, seda püsivamaiks osutuvad ehitusel olevad rahvusvahelised sillad. Püüdes rahu poole, püüdes rahvaste lähenemisele, ehitagu koduseid sillakesi.

G d y n i a s a d a m

POOLA JA BALTIKUM

BERNHARD LINDE

Poola geopoliitiline asend pole kuigi kadestamisväärne. Asudes kiiluna kahe suurrahva vahel on ta alati seisnud oma ida- ja läänepoolse naabri ekspansiooni hädaohus. Olgugi et Poola idapoolseks naabriks on slaavi suurim hõim, venelased, on poolakail tulnud idaga peagu niisama palju võidelda kui läänest tuleva saksa ekspansiooniga. Lõunastki on kaugemas minevikus Poolal tekkinud võitlusi ungarlaste ja hõimuliste tšehhidega, kuid sealt kaarest on Poola vabariik tänapäeval väikeliidu kahe riigi, Rumeenia ja Tšehhoslovakkia, naabrusega kindlustatud. Olgugi et sõbralikud vahekorrad väikeliidu üksikute riikidega, Rumeenia, Jugoslaavia ja Tšehhoslovakkia, pole võinud viia Poolat nimetatud liiduga liitumisele, milleks on küllalt arusaadavad ja kaalukad põhjused: nii Poolal kui ka väikeliidul huvide paljuski erinevuses.

Jääb vaid Poola sõbralikkuse kallak põhjapoolsete Balti väikeriikidega, millistena võivad arvesse tulla Läti, Leedu, Eesti ja osalt ka Soome. Viimane aga isoleerib end ise lõunapoolseist naabreist oma skandinaavilise kuuluvuse tahtega, oletades üldjoontes sama, mis keelab Skandinaavia poolsaare kolme riiki liitumast ligemalt Soomega, ja nimelt: et ligem sidumine oma vähem soodsas geopoliitilises asendis elavate naabritega on oma riiklikule iseseisvusele hädaohulik kui splendid isolation. Sellega eraldab Soome end Baltikumi riikidest ja ühtlasi ka liidu võimalustest Poolaga. Jäävad vaid Poola ja Eesti, Läti ja Leedu liidu kombinatsiooni mitmesugused võimalused.

Juba kaugemas minevikus on Poola tunnud ära selle hädaohu, mis teda siis oleks ähvardamas, kui sakslaste ekspansioon itta oleks pääsnud Poolat piirama peale lääne ka veel põhjast, astudes vastu sellele saksa tungile itta võidukas Grünwalde lahingus 1410. a. ja nõrgendades sellega märksa sakslaste invasiooni Baltikumi. Grünwalde lahingus nõrgendatud sakslastega

oli lätlasil, liivlasil ja eestlasil juba märksa kergem võidelda ja jäädeski alla neis võistlustes, suutsid siiski eestlased ja lätlased ka sakslaste vallutatuna säilitada oma rahvuslikku vastupanu, olgugi et see rahvuslik vastupanu polnud möödunud sajandi keskaastaks veel niivõrd paisunud, et Poola oma vabadusvõitlustes suure ja türanniliste hõimlaste-venelaste vastu oleks võinud leida toetust nende rahvaste samalaadsete vabaduspüüete näol. Aga et poolakad meeleldi oleksid näinud juba möödunud sajandi keskaastail eestlaste ja lätlaste vastupanu venelasile, selle kohta ei puudu kirjalikudki tõendused. Nii kirjutab poola poliitiline emigrant krahv Valerian K r a s i ņ s k i oma poliitilises brošüüris, mis on ilmunud 1854. a. Londonis: „Olgugi et Vene Balti provintssides on palju rahulolematust Vene kiriku proselütismi pärast Eesti ja Läti protestandiusuliste talupoegade hulgas, ei või see rahulolematust kaugeltki tekitada mässu; seda enam, et nende provintside aadel omab kõige tähtsamad kohad vene tsiiviil- ja sõjaväe-ametkonnas ja on, oma saksa rahvusest hoolimata, palju tulisem vana korra pooldaja kui paljud pärisvenelased.“

Hilisemast ajast tuletame meele Vene duuma päevilt selle poolparlamendi poola saadikute ühist püüdu saavutada Poolamaa vene osale autonoomia, milliseks aktsiooniks kutsusid poolakad kaasa ka eestlasi (ja vist ka lätlasi, mille kohta aga puuduvad nende ridade kirjutajal täpsemad ja kindlamad andmed), soovitades Vene duuma eesti saadikuile esineda Eesti autonoomia projektiga, millele poola saadikud lubasid oma allkirjad, mis sellisele seadusprojektile oleks kindlustanud arutusele võtu. Vene duuma eesti saadikud aga pidasid tol ajal sellist demonstratsiooni liialt revolutsiooniliseks ja riskantseks eesti rahvale ja loobusid Eesti autonoomia nõudmise seadusprojekti esitamisest Vene duumale.

Nõudke ainult tuntud prov. JÜRGENS'I

BOR-TYMOL-seepi.

Londonis suure aurahaga kroontud. Kaubamärk: „Pesev laps“.

Kõrgeimas headuses tualettseep: vistrikkude, tedretähtede, päeva-
põletuse ja üleliigse higistamise vastu, teeb naha siledaks ja valgeks.

Müük apteekides, rohu- ja teistes paremates kauplustes.

Saabusid pärast maailmasõda ja revolutsioone Eesti, Läti ja Poola vabadussõjad, millistes võitlustes venelaste vastu nii eestlased kui ka poolakad toimisid täpselt samuti. Olles ise veidi jalule saanud, tõttasid nad appi oma naabrile Lätile: eestlased aitasid vabastada põhjapoolset Lätit enamlastest ja poolakad Lätgalliat, vallutades Dvinski (Daugavpils) ja andes selle üle Lätile.

Iseseisev Leedu aga tekkis peagu võitluseta Poola ja Läti vabadusvõitluste innus.

Poola ja Leedugi vahekorrad oleksid arenenud kindlasti loomulikult, kui kindral Żelichovski poleks tunginud oma väeosaga Vilnosse ja annekteerinud selle Poolale.

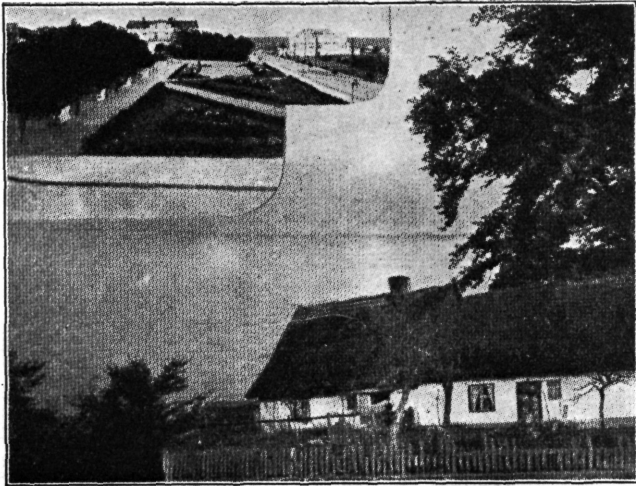
Vilnoga on nii poolakad kui ka leedulased minevikust seotud paljude ja rahvuslikult kallite ajalooliste mälestustega ja see ajalooline romantika põhjustabki mõlemaid rahvaid võtma Vilno küsimust välispool oleviku reaalsust ja kainust. Vilnos eneses ei moodusta ei

poolakad ega veel vähem leedulased rahvuslikku enamust, mis kuulub selles linnas kindlasti juutidele. Kui Vilno on leedulasile nende riikliku suure mineviku monumentina kallis, siis seisab see linn poolakaile nende kultuurilise mineviku kaunima õitsengu paigana südamele ja tunnetele niisama ligidal: Slovacki, Mickieviczi, Leleviczi ja paljude teiste ning lõpuks ka Pilsudski sünni- ja tegevuspaigana. Nii siis ühele mineviku riikliku suuruse ja teisele sama mineviku kultuurilise suuruse fetišismina on Vilno tänapäeval muutunud vaenu põhjustajaks kahe kaugelt hõimulise slaavi rahva vahel, tehes neid lepitamatuiks vastaseiks nüüd juba üle kümne aasta kestes. Oleviku linnana ei ole Vilno tõe-
poolest seda väärtust, et selle pärast lasta lahutada nii kaua kaht rahvast teineteisest.

Tahes-tahmata aga tuleb Poola-Leedu vahelist olukorda Poola ja Baltikumiga vahekorradest arvestada kui tänapäeva kurba tõsiasja, mis takistab suurema Poola-Balti liidu tekkimist, kuigi meie enam kui õigustatud oleme nõudma, et Leedu peaks taipama, kui mõt-

Poola talupoegade tüüpe

Gdynia enne ja tänapäeval

tetu on tema nõue kahele Balti põhjapoolsele riigile, et need talle Poolalt Vilno nõuaksid tagasi...

Jääb siis vaid üle kas Balti liit, mis koosneb kas Eestist, Lätist ja Leedust, kui viimane loobub oma nõudest, et see liit hakkaks esimese aktsioonina Leedule Vilnot nõudma tagasi, või jälle Balti liit, mis koosneb Eestist, Lätist ja Poolast.

Viimasena nimetatud kujulise Balti liidu tekkimisele on olnud suurimaks takistuseks meil ja Lätis pahempoolsemis ringkonnas valitsev arvamine, et liiduloomine koos Poolaga viiks selle liidu täiesti Poola kui suurriigi mõju alla ja sunniks liidu kaht põhjapoolset, rahvaarvult väikest liitlast tegema kaasa suurriigile omast laiajoonelist välispoliitikat. Ka ei vasta Poolas tänapäeval valitsev pooldiktaatorlik kord täiel määral Eesti ja Läti rahvaskonna demokraatlikuma osa avalikule arvamisele. Sealjuures aga ei küünita näiteks nägema, et ka Väikeliidusse kuuluvad äärmiselt demokraatlik Tšehhoslovakkia ja kaks diktaatorlikku kuningriiki, nagu Jugoslaavia ja Rumeenia, kuid liitu kuuluvate riikide valitsuskorra sisemine struktuur pole siiski takistanud Väikeliidu välispoliitilist konsolideeritud tegevust, ning teiseks, et Balti liidu teisel moodusel on sama takistus Leedugi pooldiktaatorliku valitsuskorra näol.

Tõsi on ju, et Leedus leidub praeguse valitseva võimuga opositsioonis olev poliitiline koondus, mis julgeb väita, et Vilno-küsimus ei tohiks olla Poola ja Leedu kauema-aegseks lahutajaks, kuid see vool pole praegu kahjuks kuigi mõõduandev ja selle kõrval ei tohi unustada sedagi, et Leedu oma välispoliitilises orientatsioonis on seni tunnustanud vaid kaht vastandlikku pooldamist: vene- või jälle saksasõbralikkust, jäädes täiesti võõraks Poola prantsuse ja Eesti ning

Läti inglise orientatsioonile, ja ometi on Balti liit oma põhiolemuses ikkagi mõeldav vaid idast ja läänes tuleva hädaohu kaitsevahendina.

Poola loeb end õigusega Balti mere riikide hulka. Selleks pole Poolal mitte üksi ajalooline õigus, vaid tänapäevalgi koosneb Balti mere lõunaranniku idapoolse tiiva elanikkond poolakaist, ja kui kord Vene tsaar Peeter I võis toetada oma kanna Peterburi linna asutamisele Balti mere rannikule, mille asunikeks olid väikesed soome sugu rahvad, miks ei võiks märksa suurema rahvusliku õigustusega Poola teha sama oma Gdynias, sadamalinnas, mis on tekkinud pärast Poola uuestisünni ja ületab juba praegu vana sadamalinna Danzigi. Vaevalt suudavad ka kõige innukamad revisionistid, kes soovivad muuta Versailles'i rahulepingut, eitada Poola õigusi Balti mere sadamale. Kuid juba üksi see asjaolu määrab kindlaks Poola rahvuspoliitilise suunavõtte põhja, kus asuvad riigid, kellega Poolal ei saagi olla ega tekkida suuremaid lahkheliseid, mis võiksid viia tõsisemate konfliktideni.

Kuid tähtsaimaks Poola ligindajaks Baltikumile on ikkagi kolme vabariigi, Eesti, Läti ja Poola, ühine valvelolek ida ja lääne suhtes ja peab kord neid riike üksteisel lähendama, s. o. viima sellelt arusaamiselt tegelikkuseni. Sest praegu saadakse sellest ühisest rahvuslikust välispoliitilisest koostööst täiel määral aru ka Poolas, kus ainult rahvusdemokraatide parem tiib, väike ja mõjutu kildkond Poola ühiskondlikkuses, unistab veel tänapäevalgi mingist hõimulisest liitumisest idaga, kui see poleks kommunistlik. Nii siis liig utopistlik selleks, et tulla tõelisemalt arvestusele oleviku reaalsuses. Poola rahvusdemokraadid oleksid vist küll valmis ohverdama oma rahvusriigi kindlaoleku põhjas mingite efemeersete ida-piiride õgvendamisel või hõimuliste vahekordade lahendamisel, vähemalt oma ideoloogias, kuid vaevalt võiks sel olla mingit reaalsemat tähtsust. Ei ole ajaloolistes sündmustes ju kunagi hõimutundel oluliselt määravalt olnud kaasa rääkimas ja eriti pole just slaavlaste juures slaavi vastastikused tunded kunagi reaalsuses annud midagi positiivsemat, vaid on püsinud ikka ja alati poeetide ja filoloogide kabineti-harrastuste kitsas ja umbes piirkonnas. Kui Poolal ongi tulnud puutuda kokku oma hõimlastega, siis on need kokkupuuted olnud kõike muud kui nende uuendamisele meelitavad. „Slaavi vastastikkuse tunde“ all on Poolal oma ligemas minevikus kõige raskemalt tulnud kannatada oma vabaduse kaotamisest alates kuni selle uuestisünnini maailmasõjale järgnevaile aastail. Ja need õppetunnid pole möödunud asjatult Poola ühiskonna rõhuvale enamusele.

Ja Poola vahendiline asend ida ja lääne vahel sunnib teda suunama oma poliitikat põhja, kus Poolal on kaalul merikaubanduslik tuiksoon, Poola uuestisünni algaastate lootus, nüüd juba rahvuslik au ning uhkus — Gdynia.

Eesti ja Poola keelelised suhted

Igal rahval ja riigil on tähtis, et ta keelt ei osataks mitte üksi oma rahva keskel ja oma riigis ka teiste rahvaste hulgas, vaid ka välispool riigi piire, teistegi rahvaste hulgas, mille vastutasuks muidugi iga riigi pearahvas õpib mõndki võõrast, teise riigi ja rahva keelt. Ilma niisuguse „keeltevahetuse“ pole praegune riikide ja rahvaste vaheline läbikäimine üldse mõeldav.

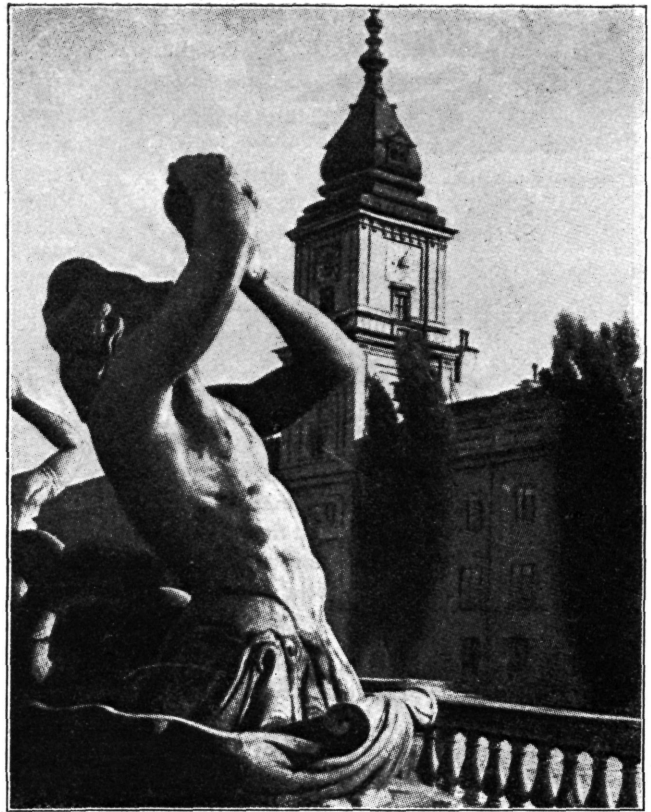
On loomulik, et väikerahvad oskavad palju rohkem suurrahvaste keeli kui vastupidi. Seda seisukorda ei saa üldse viia absoluutsesse tasakaalu, kuid siiski peab iga väikerahva püüdeks olema selleks kaasa aidata, et tema keelt tuntaks ka välispool ta kodumaad, mis võimaldab ka põhjalikumalt ja otsekohesemat sidemete loomist antud rahvaga ja ta kultuuriga tutvumist.

Eesti ja Poola vastastikkusel lähinemisel on juba jõutud tõsisemale vastastikkusele keeleõppimisele.

Poola keelt õpetati slaavi keelena Tartu ülikoolis juba vene ajal slaavi keelte professori poolt. Praegu peab Tartu ülikoolis poola keele üle loenguid vene keele lektor B. Pravdin. Lähemal ajal asub aga Tartus ametisse poola keele lektor Tartu ülikooli jaoks, dr. Kaplinski, saadetud Poola valitsuse poolt.

Muist poola keele õppimisvõimalustest Eestis on laialised ja hästiõnnestunud kaitseliidu kursused minu teada esimesed. Loomulikult ei jää nad viimseiks.

Tuleb ka nimetada eestlaste Poolas viibimist. Väljarändajaina, eriti aga sõdureina, oli neid juba vene ajal. Eesti iseseisvuse algusest on esimestena teatud arv saatkonna tegelasi ja sõjaväelasi Poolas viibides poola keelega tutvunud. Ka üksikuid eesti üliõpilasi on õppinud Poola kõrgemais koolides. Nende ridade kirjutaja on juba 3 aastat Varssavi ülikoolis tegutsenud Poola valitsuse stipendiaadina ja eesti keele lektorina.

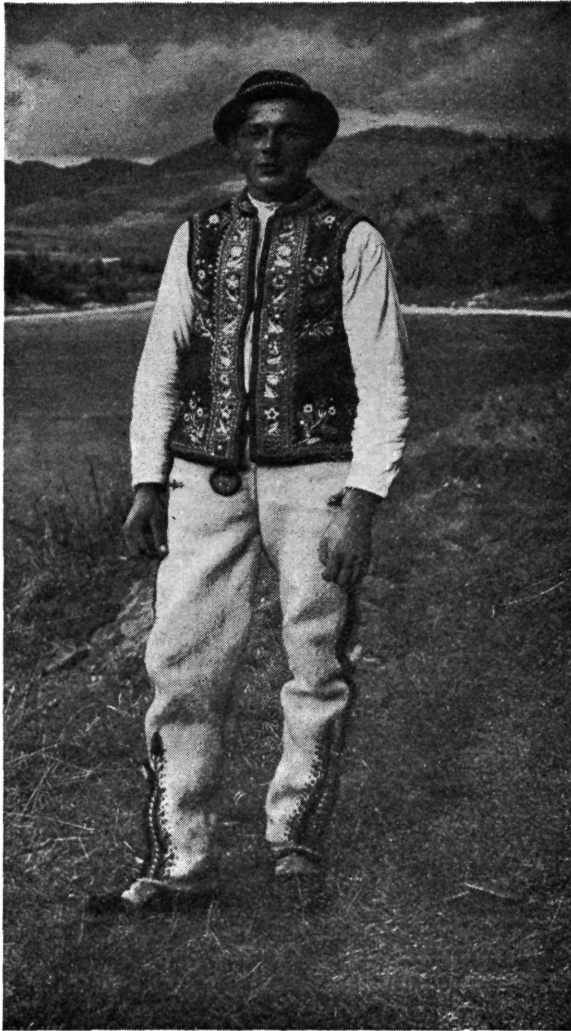
Kuningate loss Varssavis

Prl. mag. chem. Jutt on olnud tegev Varssavis sõjaväe arstiteaduse instituudis assistendina. Praegu viib Poola valitsuse toetusel Varssavi politehnikumis umbes 30 eesti üliõpilast — ilus alus meie poola keelt mõistvale haritlaste rühmale!

Eesti keelega tutvuti Poolas vähemal määral, nii öelda „iseenesest“, juba vene ajal. Umbes 2000 poolakat õppis üldiselt kokku Tartu ülikoolis, ja sellest ajast jäi neile kahtlemata midagi eesti keelest külge. Teatud arv poolakaid oli ka ametnikena, ärimeestena ja sõjaväelastena vene ajal Eestis tegev, ja pikema Eestis viibimise puhul tutvuti mõnel korral eesti keelega põhjalikumaltki. Kuulus Poola keeleteadlane prof. Baudouin de Courtenay oli Tartus tervelt 10 aastat tegev slaavi keelte professorina, oli Eesti Kirjameeste Seltsi auliige ja on hiljemini oma teoseis mitmel puhul nimetanud eesti keeltki.

Osa Eestis viibinud poolakaist siirdus Poola iseseisvuse saavutamise järele Poolasse ühes oma eesti keele oskusega ja mitmel juhtumil ka eestlasest abikaasaga ja eesti keelt kõnelevate lastega (tean isiklikult sääraseid juhtumeid). Teine osa aga jäi Eestisse ja tegutseb seal praegugi, muidugi juba hästi eesti keelt osates, kusjuures eestlannadega abiellumise puhul isegi perekondade eestistumist võib märgata.

Eesti keele õpetamise algatamine Poolas kuulub vist Vilno Ida-Euroopa Instituudile. Seal on mõni aasta tagasi eesti keelt õpetatud. Lektoriks olnud keegi Poola üliõpilane, kes varemini Eestis viibinud.

Poola rahvariided

Varssavis algas eesti keele õpetamise nende ridade kirjutaja. Varssavi ülikoolis pöördusid mõned isikud nende ridade kirjutaja poole sooviga õppida eesti keelt. Ülikooli võimudega läbi rääkides asutati Varssavi ülikoolis eesti keele lektoraat, mille suurim kuulajate arv on olnud 9, olles praegu 5—6 ümber. Kuulajate hulgas on olnud paar filoloogia-assistenti, üks dr. phil. ja üks mag. phil. (bulgaarlane). Üliõpilaskuulajate hulgas on peale poolakate ka paar juuti. Huvi eesti keele vastu näib olevat sügav, mõnel kuulajal eriti etnograafia seisukohalt, ja tuleval aastal avame lektoraadi kõrgema kursuse.

Siinkohal tuleb märkida, et lähimat kontakti Eesti teadusega peab ülal Varssavi ülikooli etnograafia dotsent dr. Poniatovski, kelle instituudis võib leida rikkalikult uemata Eesti etnograafilist kirjandust. Ka prof. Lencevicz'i geograafia instituudis leidub eesti keelset geograafiakirjandust.

Dr. Poniatovski õpilasist on dr. Karimiera Zavis-tovicz mõne kuu Eestis viibinud ja Eesti rahvaluule üle avaldanud pikema kirjutuse (ajakirjas Przegląd Vspółczesny 1928. a.).

Läinud sügisel avati suure pidulikkusega Poola küttide liidu eesti keele kursused, milliste lektorina oli nende ridade kirjutajal au olla tegev. Kuulajate arv oli esialgu üle 20, hiljemini langes see alla 20, mõningate osavõtjate ajapuuduse tõttu.

Jaauarikuus külastas meie kursust kaitseliidu ülem kindral Roska ühes saatjaskonnaga. See külastus oli kindlasti üheks meie kursuse kõrguspunktiks ja jättis kõigile armsa mälestuse. Praegu lõpetame kursust. 29. aprillil on vastav eksam kursulasile. Oleme tutvunud eesti keele kõige lihtsamate alustega, oleme omandanud väikese kõige tarvilisemate sõnade ja lausete tagavara. 9 isikut kursuslaste hulgast kavatses laulupeoks sõita Eestisse ja võimaluse korral Eesti kaitseliidu üksikute ringkondade külalistena 1—1½ kuud viibida Eestis, eesti keele tegeliku kõnelemise harjutamise mõttes, esinedes võimaluse puhul eesti-keelsete tervitustega ja lühikeste kõnedega Poola küttide liidu kohta suvistel kaitseliidu pidustustel.

Loodame, et kursuslaste kavatsus kõige paremini õnnestub. Sel puhul omandaksid nad juba teatud eesti keele tegeliku kõnelemise oskuse, kuna neil selleks alus juba on: esimene absoluutse keelelise arusaamatuse aeg on juba möödas!

Tuleval sügisel jatkuks Poola küttide liidus eesti keele kõrgem kursus algajate kõrval. Selle tegevust hõlbustaks suvine keelepraktika suurel määral, kuna see võimaldaks juba täieliselt üle minna eesti keele kõnelemisele tundides, eesti kirjandust ja ajalehti juba võrdlemisi vabalt lugeda ja pearõhku juba hakata panema sisule. Alles selle keeleoskuse astmel saab keel teise rahva vaimuelu tõsisema tundmaõppimise tööriistaks.

Edaspidi on Varssavis kavatsusel üldine eesti keele kursus laiemal publiku jaoks (vastavat huvi leidub mõnelgi) ja Eesti Instituudi asutamine kõigi Eestist ja eesti keelest huvitatute, samuti ka kõigi Varssavi eestlaste jaoks, võimalikult ühenduses Varssavi ülikooliga, kõigi asjast huvitatud isikute ja organisatsioonide osavõtul.

Villem Ernits,

eesti keele lektor Varssavi ülikoolis ja Poola küttide liidus.

KAITSELIIDU VETERAANE

Ernst Peterson 65-aastane

29. aprillil s. a. sai meie tuntud seltskonna- ja kaitseleidegeelane, kirjanik ja kasvataja Ernst Peterson 65 aastat vanaks.

Ernst Peterson sündis 1868. aastal Vändras kooliõpetaja pojana. Võrsudes perekonnast, kus põlvede keskes valitsenud rahvuslikud ja kultuurilised traditsioonid, on ta oma elu kestes oma töö ja elu rajanud samadele traditsioonidele ja nendes kasvatanud ka oma perekonda ja rohkearvulist õpilaste peret.

Suur ja tänuväärne on see töö, millele Ernst Peterson tulise innuga nii pika rea aastate jooksul meie avalikus elus ennastsalgavalt on kaasa rühmanud.

Meil — kaitseleidele — on eriline heameel võida tervitada oma lugupeetud kaasvõitlejat ta tähtpäeval. Alati elurõõmsana, alati noorena on Ernst Peterson kaitseleide algpäevist peale kuni tänapäevani väsimatult töötanud kaasa nii omaaegses „Omakaitses“ kui ka hiljem Tallinna malevas, olles praegu maleva propaganda-pealikuks ja juhatuse liikmeks. Eriti viljakas on ta töö kaitseleide propaganda alal, kus ta ära ütlemata on esinenud nii paljudel kaitseleide avalikel esinemistel alati oodatud sütitava kõnemehena nii pealinnas kui ka välispool.

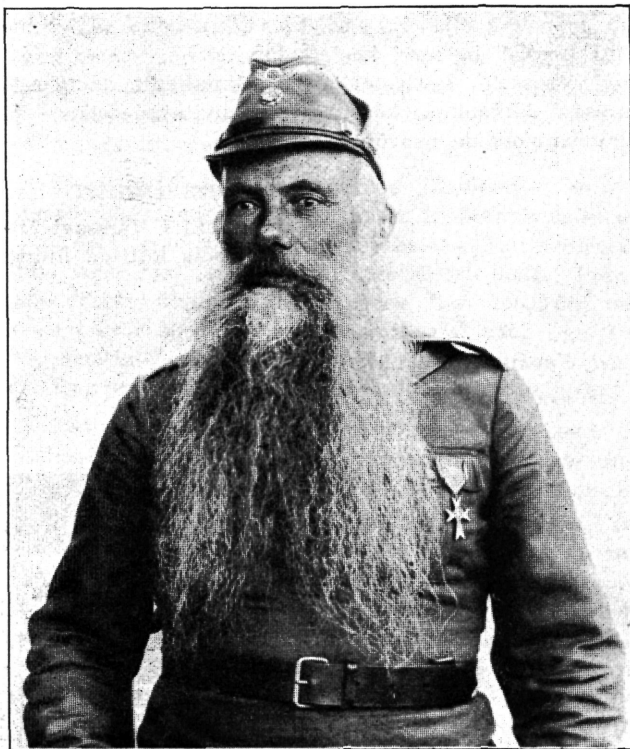
Lubatagu siinkohal meie lugupeetud kaaskodanikule ja meie kaastöölisele ulatada üle meie pere ühine õnnitus ja soojem käepigistus ja soovida talle veel mitmete aastakümnete jooksul olla meile abiks meie ühiste kait-

seleide õilsate ülesannete täitmisel ja sihtide teostamisel.

—dt.

Jaan Greutzstein

Valga maleva Hargla malevkonna Laanemetsa kompanii malevlane Jaan Tõnise p. Greutzstein on sünd. Koiküla vallas Vaitka talu omaniku pojana 27. septembril 1875. a. (vana kal. järgi). Lõpetanud Rõuge kihelkonnakooli. Kaitseleide tegevusest võtab osa malevasena juba 1920. a. saadik. Hoolimata oma küllalt kõrge vanusest käib J. Greutzstein õppustel ja võtab muidu osa kaitseleide tegevusest. Hoolsa teenistuse eest annetati talle 17. II 1930. a. III kl. kaitseleide valgerist, mille kavalerile andis üle kadunud kindral E. Põdder Valgas 24. veebruaril 1930. a.

Praegu J. Greutzstein on ilusal Koivajõe kaldal asetseva Vaitka talu peremees. Ta kaalub „ainult“ 90 kilo, on hea tervise juures, jutukas ja lahke ning murab teha tööd kui karu. Põline poissmees. Kohapeal teda hüütakse „Juudaks“, mis talle endalegi meeldib. Selle nimetuse ta saanud oma teravalt tabavate sõnade pärast.

Poola kütide võistlus-rännakuist

VIII marss Sulejówek-Belweder

„Kaitse Kodu!“ kirjutanud kol.-ltm. J. RAUD,
Eesti kaitseväge esindaja Poolas

Poola kütidel on võistlusrännakute korraldamine kujunenud traditsiooniliseks ja kütide sõjalises ettevalmistuses ning kehalises kasvatuses on neil marssidel vääriiline tähtsus, rääkimata propaganda ülesandeist. Rännak-võistlustel pearõhk on pandud osavõtjate vastupidavusele ühes kiiruse arendamisega. Alates 1930.

Kütid teel

aastast rännak-võistlused on ühendatud ka laskevõistlustega, välja arvatud eri tähtpäevadel korraldatavad võistlused, nagu Poola esimese marssali Józef Piłsudski nimepäeval korraldatav Sulejówek-Belwederi marss.

Peale õppekavades ettenähtud rännakute on traditsiooniks kujunenud järgmised rännak-võistlused:

1. Ülemaaline kaadermarss (Marsz Szlakiem Kadrówki), Kraków-Kielce vahel, mis leiab aset, alates 1923. aastast, igal aastal 6.—9. septembrini — päeva mälestuseks, millal marssal J. Piłsudski 1914. aastal O le a n d r o w i s t (Krakóvi eeslinn) saja-mehelise kompaniiga, kui Poola leegionide algrakuga, astus välja võitluseks vene vägede vastu. Ka iga-aastane kaadermarss algab kell 0400 hommikul ajaloolisel marssruudil.

2. Marss Sulejówek-Belweder, mis alates 1926. aastast korraldatakse 19. märtsil, marssal J. Piłsudski nimepäeval. Esimene rännak 1926. a. teostati toleaeagse kütide peakomandandi algatusel marsali austamiseks Warssawist Sulejóweki, sest marssal elas siis seal. Järgmistel aastatel marssruut oli ümberpöördukt, Sulejówekist — Warssawi.

3. Võistlusmarss Lódz is, mis korraldatakse igal aastal nädal pärast marssali nimepäeva, s. o. 26. märtsil. Erandina teistest võistlusrännakuist sellest võtavad osa 6-mehelised komandod (harilikult komandod on 13-mehelised).

4. Kütide liidu ringkondade võistlusrännakud, kuu aega enne kaadermarssi, parimate komandode kindlaksmääramiseks. Ka Sulejówek-Belwederi marsi eel on ringkondades eelvõistlused.

Võistlusrännakute organisatsioon.

Kuni 1928. aastani võistlusrännakud teostati kiiruse peale. Võitjaks loeti parima ajaga kohale tulnud komando. Kaadermarsil Kraków-Kielce vahemaa, 127 km, mis jaotatud kolme etappi, tuli käia ära 3 päevaga. Kuid selgus, et paljud võistlusest osavõtavad komandod kiiruse arendamisega liialdasid ja said füüsilisi vigastusi. Hiljem võistlustingimusi muudeti. I ja II etapp kaadermarsil loeti vastupidavustreeninguks ja III etapis arendati kiirust. Sulejówek-Belwederi marss (27 km.) jäi endiselt kiirusmarsiks.

— Võistlusmarssidest võtavad osa 13-mehelised komandod ühes jalgrattal sõitva kohtunikuga. Osavõtt on võimaldatud:

— sõjaväe komandodele (1 k-do igast korpuse ringkonnast).

— kütidele (3 võitjaks tulnud komandot igast ringkonnast).

— piirivalvele, politseile ja sv. ettevalmistuse alal tegutsevaile organisatsioonidele (2 komandot igast ringkonnast).

Rahvariides tütarlapsed pidustustel

Kaadermarsist osavõtavad komandod jagunevad 3 gruppi:

- I gr. — sõjaväe, piirivalve ja politsei komandod,
- II gr. — kütid, sookolid ja teised organisatsioonid. Komandodes noored kuni 21 aastani,
- III gr. — samad, kuid üle 21 a. vanad.

Vastavalt gruppidele määratakse võistlustingimused. I, II ja III grupi komandodele on I ja II etapp

ühtlaselt vastupidavusvoistluseks kindlate reeglite kohaselt. III etapp (38 km.) on I ja II gr. komandodele kiirusemarss ühes võistluskäiguga. II gr. komandodele — ainult viimased 17 kilomeetrit, — laskeplatsilt lõpp-punkti.

Võistluskäik — 100 mtr. peale rinnakujude pihta. 1 minutis tuleb lasta välja 15 padrunit. Kuid harilikult parimad laskurid lasevad välja vaid 9—12 padrunit.

Võistlevate komandode paremust hinnatakse punktide järgi. Rännak loetakse 360 punkti, laskmine — 180 p. Trahvipunktid arvatakse sealt maha.

Sulejówek-Belwederi marss.

Poola küttide peastaabi lahel kutsel oli mul isiklikult võimalus jälgida VIII marssi Sulejówek-Belwederi, seepärast sellest veidi pikemalt.

Kuni 1930. aastani osavõtt marsivõistlustest oli vaba kõikidel soovi avaldanud komandodel, ilma nende kvalifitseerimiseta. Võitjaks loeti parima ajaga kohale tulnud komando. Kuid hiljem piirati osavõttu nõudmistele ülesseadmisega — eeltreeningu, varustuse, tervisliku seisukorra jne. aladel. Samuti grupeeriti osavõtvad komandod võistlustulemuste kohaselt kategooriasse.

Eriklassi pääsid k-dod, kes 27 km. ära käisid — 2 t. 40 m-ga,

I klassi pääsid k-dod, kes 27 km. ära käisid — 2.40:01 — 2.45:00,

II klassi pääsid k-dod, kes 27 km. ära käisid — 2.45:01 — 2.55:00,

III klassi pääsid k-dod, kes 27 km. ära käisid — 2.55:01 — 3.15:00.

Halvemat aega näidanud k-dod diskvalifitseeriti.

Allpool toodud tabel iseloomustab võistluste tulemusi perioodil 1926.—1933. a.

Aasta	Startivate k-dode arv	Kohaletulnud k-dode arv	Parim aeg	
			Sv. k-do	Küttide k-do
1926	30	24	—	3:07:00
1927	77	54	2:30:36	2:40:38
1928	120	109	1:55:02	2:15:54
1929	142	131	1:48:10	2:05:58
1930	62 (piiratud osavõtt)	60	kategoriad	
1931	97 "	93	"	"
1932	60 "	53	"	"
1933	54 "	48	"	"

Võistlustest osavõtvad k-dod saadetakse välja ja varustatakse vastavate väeosade, asutuste, organisatsioonide kulul. Iga osavõtja on varustatud: sõjaväe või organisatsiooni mundriga, sv. tüüpi või spordisaabastega, sv. tüüpi sineliga, vintpüssiga, padrunitaskuga, gaasimaskiga, vöö, teki, söögi- ja tualettasjadega. Võistlevalt komandolt nõutakse ühtlast varustust.

Nõutakse, et võistlev k-do oleks läbi teinud vähemalt 2 eeltreeningut à 25 km. peale, arstitunnistust meeskonna tervisliku seisukorra kohta, mis välja antud 2 päeva enne võistluste algust, võistluste korraldamise

kulude katmist (organisatsiooni kulud zl. 20.— komandolt).

Võistlevad komandod ilmuvad 18. märtsi õhtuks korraldava komitee käsutusse, kes nad koondab 19. märtsi hommikuks Sulejóweki.

Võistluste kontroll. Rännakteel on asutatud kontrollpunktid. Pealeselle iga k-doga sõidab kaasa kohtunik jalgrattal.

13-meheline komando ei või teel kaotada üle kolme mehe. Pole lubatud rännakul aidata kaasvõistlejaid — kanda nende relvi, võtta käe alt kinni jne. On keeldud jooks ja k-do venimine üle 30 mtr. Välispool Warssawi linna on komandodel käik ja relvakandmine vaba. Linnas tuleb liikuda kindlas rivis 2 või 4 kaupa.

Finiš

Eksimised eelpool loeteldud reeglites loetakse trahvipunktideks, mis vähendab kohalejõudmise aja paremust.

Edukalt kohale tulnud komandodele antakse diploma.

Käesoleva aasta „VIII marsist Sulejówek-Belweder“ võttis osa üldse 54 komandot (neist 11 sv. komandot, 32 küttide k-dot). Piiratud osavõtt tänava on seletatav majanduslikult raskete aegade, sest keskmiselt maksab k-do ekipeerimine, ülalpidamine, kohalesaamine jne. kuni 500 zl.

Võistlevaist komandodest tulid kohtadele:

Eriklassis — 7 k-dot (neist 1 sv. ja 3 küttide k-dot)
 I " — 15 " (" 4 " ja 7 " "
 II " — 17 " (" 5 " ja 10 " "
 III " — 9 " (" 1 " ja 7 " "

Ilmastikutingimused võistlusmarsiks olid head. Ilm päikeseküllane, veidi tuuline. Tee käiguks hea.

Suurem osa komandodest tuli kohale värskelt, mis tuleb panna tubli eeltreeningu arvele. Parimaid tagajärgi näitas 21. jal. rügemendi k-do, kes korduvalt ka „Kaadermarsil“ on näidanud häid tagajärgi.

Huvi võistluste vastu rahva hulgas on suur. Rännakutele oli kogunenud palju pealtvaatajaid, eriti Warssawi linnas. Võistlejatele korraldati ovatsioone, eriti finišil — Belwederi juures.

Eesti kaitseliidu delegatsioon marssal Pilsudski juures audientsil

KODANIK – SÕDUR

MÄLESTUSI POOLA-REISILT

Rahvusvaheline koostöö põhjeneb suurel määral üksteise mõistmisel. Ametlikke sidemeid riikide vahel korraldavad valitsuste ringkonnad, kuid nende sidemete süvendamisele, kasulikult töösse rakendamisele ja nende kaudu üldtarvilise eesmärgi kättesaamisele aitavad tunduvalt suurte teguritena kaasa asjaosaliste maade ühisesisulisi sihte taotlevad organisatsioonid kui ka üksikud isikud. Nende lignemine ja kokkupuuted võimaldavad mõttevahetusi, loovad isiklikke sidemeid, tekitavad vastastikuse sümpaatiseerimise ja konsolideeritud tunded. Üksikute aktiivsemate isikute ja gruppide töö kandub pikkamööda üldsusele ja loob ja arendab rahvastes arusaamise riikidevahelisest paremast koostööst. Poola-Eesti suhetele ja vastastikusele koostööle on mõlemate maade vabatahtlikud omakaitse organisatsioonid — Poola küttide liit ja Eesti kaitseliit — alati huviga elanud kaasa ja suure innuga tegelikult aidanud kaasa nende süvendamisele.

Neil eelpool nimetatud põhjustel ja aastaid kestnud organisatsioonide vahel väljakujunenud sõbraliku vahekorra najal sooritus läinud aastal Poola küttide liidu peakomandandi kolonel V. R u s i n i külaskäik koos juhtivate ohvitseridega meile. Samad olid põhjused, mis küttide lahkel kutsel viisid meie kaitseliidu delegatsiooni eesotsas kaitseliidu ülema kindral J. R o s k a g a Poola ülihuvitavale kahenädalasele õppereisile — vastukülaskäigule.

Tehes kaasa selle unustamatu ringsõidu oli võimalus veenduda kõiges selles, mis varem oli kuulnud või loetud Poola piirijaamast Turmon-tist peale tundub otsekohe, et viibime riigis, millel on

suur ajalugu. See ajalugu on lasknud Poola riiki nii palju läbi elada viimaste sajandite jooksul. Ta lahutas raskeil aegadel maa kolme võõra suurriigi vahel, kuid tõi maailmasõjas poola parimate poegade tahtel ja rahva iseteadvusel selle jällegi kokku ühiseks suurriigiks. Ja palju on tänapäeva Poolas peale sõda — uuel iseseisvuse ajajärgul — korda saadetud Vana-Poola ülesehitamiseks.

Poolas on palju vaatamisväärsusi. Renessansi- ja barokk-stiilis ehitustega vanad linnad viivad meid tagasi keskaega. Moodsas stiilis uued linnaosad ja uued linnad räägivad tänapäeva edust. Rikkalikud mälestiste kogud muuseumides, kirikuis ja lossides manavad esile kuulsusrikka Poola mineviku ja räägivad selle riigi võimsusest. Ida- ja Kesk-Poolamaa põllukultuur ütleb, et sellel maal on küllaldaselt leiba, ja lääneosa tööstusrajoon kinnitab, et siin jätkub rikkust endale — võib jagada ka teistega, kui seda vaid lubaks tänapäeva majanduselu.

Kuna ringreis toimus külmal talvisel ajal, oli vähe võimalusi tutvuda maaeluga. Peatusime peaaegselt linnades. Seepärast lubatagu paari reaga tuletada meele kohti, kus viibisime, kuigi napp ruum ei võimalda kirjeldada kõike, mis nähtud. Selleks, et saada kõigest kujutlust — peaks seda ise nägema. Kui oleksid teised ajad, küllap siis mitmedki seda ka teeksid. Aga...

Nagu lennul kannab meid mugav salongvagon, mis meile piirile vastu on saadetud, läbi taliöö üle Vilno, Grodno ja Belostoki Varssavisse. Suurejooneline ja südamlik vastuvõtt. Perroonil mängib hoogsalt orkester tuttavat kaitseliidu „Kotkamarssi“. Tervitab aukom-

Wielickos

panii lipuga. Näed vanu sõpru ja tuttavaid. Tutvud uutega. Ja rahvast, rahvast — seda on palju tulnud meid tervitama. Ja nii igal pool, kuhu viis meid Poolas reis.

Nii siis Varssavis (1.115.000 elanikku) — riigi pealinnas — n.-n. teises Pariisis. Poola elu tuiksoon. Sajandeid vanade mälestuste kõrval on uuestisündinud Poola keskus, kus uuea aja toredais ehitistes keeb moodsa poliitika, kaubanduslik ja tööstuslik elu.

Modlin — endine vene kindlus Ivangorod — ca 60 km. Varssavist. Poola kaitseväge sapööride väljaõppe tsentrum, kus pererahva lahkel vastutulekul võimalus oli tutvuda Poola kaitsekorraldusega, eriti tema tänapäeva moodsa väljaõppega ja tehniliste saavutistega.

Bialany — 8 km. Varssavist — grandioosne asutus — Poola riikliku kehalise kasvatus tsentrum. Praegu veel poolenisti ehitusel. Töötab saada parimaks Euroopas.

Poznan (240.000 elanikku) — uuea aja linn, kõrge põllumajanduskultuuri keskus. Oma aegne Vana-Poola pealinn ja Suur-Poola (Wielkopolska) süda, millest tõenduse annavad rohked mälestusesemed ja märgid. Rennansistiiilis suurepärase rae-koda. Igivana katedraal, mille ehitamise algus ulatub X sajandisse. Siin puhkavad vanimate Poola vürstide põrmud. Eeskujulikult korraldatud ja rikas kogudelt „Museum Wielkopolskie“. Poznanis peetakse iga aasta üle Euroopa kuulsat messi — „Targi Posnańskie“.

Katovice (150.000 elanikku) — Poola tööstuspiirkonna — Górny Śląsk'i pealinn. Suured kaevandused ja vabrikud. Kuid

kahjuks maailmaturust tingitult nii mitmedki ei tööta. Kriis! Külastame siin suurt metallivabrikut „Huta Pokoj“ ja üht suuremat söekaevandust, kus isegi käisime mägimehe riietes maa all ära.

Krakov (200.000 elanikku) — Poola endine pealinn ja kuningate residents. Krakovi kohta öeldakse õigusega, et see on kivisse raiutud Poola. Siin on nii palju vanu mälestisi. Siit on alguse saanud palju Poola ajaloolisi algatusi. Nii rikas nendest kui on Krakov pole ükski linn Poolas. Kuningate loss Vavel oma määratute ajalooliste rikkustega ja lossikirikuga, kus on maetud paljud Poola valitsejad. Krakovis asub ka vanim ülikool Euroopas. Kuulus „Biblioteka Jagiellońska“ oma suurte kogudega. Natsionaal-

galerii ja muuseumid. Krakovi külje all asub Poola rahvuskangelase Kościuszko haud, millele kaasmaalased kätega kannud nii palju mulda, et sellest tõusnud kõrge künegas, kust selge ilmaga avaneb suurepärase vaade Krakovi ümbrusele ja kuhu kaugelt paistavad Tatra-mägede sik-sakilised tipud. Krakovi serval asub n.-n. „Dom w Oleandrach“, maja, kust marssal J. Pilsudski 6. aug. 1914. a. väljus oma kuulsale esimesele brigaadiga sõtta Venemaa vastu. Selle mälestuseks ehitatakse see maja praegu ümber võimsaks monumentiks (suurepärase eeskuju!) ja siit korraldab küttide liit igal aastal selle päeva mälestuseks oma kuulsale marsi Krakovist-Kielce (122 km.) — marss kaadri jälgedel — (Marz szlakiem kadrówki).

Wieliczko — 12 km. Krakovist — maailmakuulus vana soolakaevandus. Rikkalik ja väärtuslik soolatoodang. Muinasjutuliselt ilusad kunstiväärtuslikud kirikud, saalid, galeriid, grotid ja soolajärved maa all. Käsimme vaatamas.

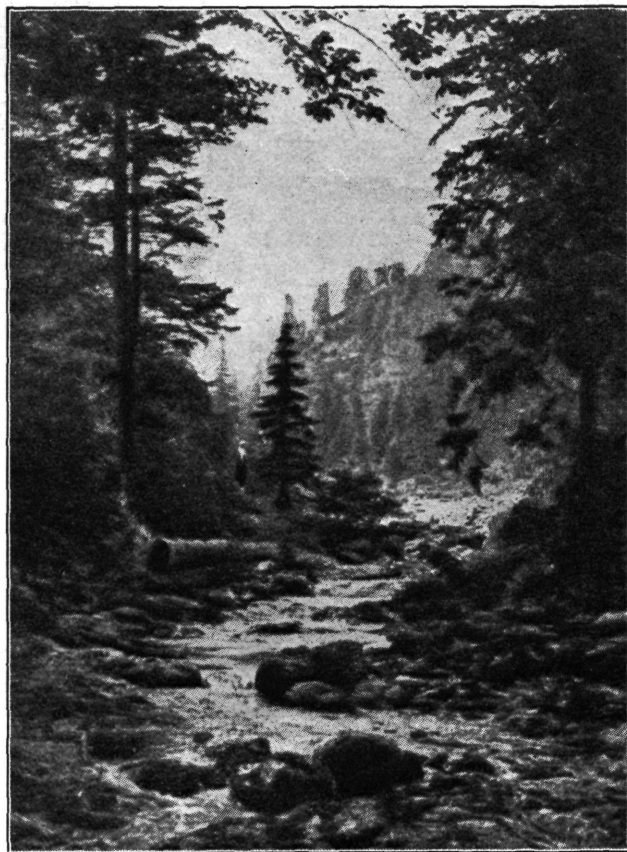

Zakopanes

POOLA ARKITEKTOONSET JA LOODUSLIKKU ILU

Poznani raekoda

Stražyska valley,

Zakopane (15.000 elanikku) — hästikorraaldatud Poola õhukuurort, eriti talvel. Teine St. Moritz. Suusportlaste lemmikkoht. Kosutav õhk, suurepäraseid kohalikud inimesed — Góraly — oma algupäraseis mägilaste riietes ja jumalikult ilusad maastikud. Zakopanes asub ka kuulus kaitsevæe sanatoorium, kus mitmed meie kaitsevæe ja kaitseliidu tegelased Poola riigi lähkel vastutulekul oma tervist on ravinud.

Kuid aeg on läbi. Töö kutsub kodumaale tagasi.

Jätame külalislahke pererahvaga jumalaga ja lahkume. Palju huvitavat nägime selle kahe nädala jooksul, sest pererahvas oli koostanud nii mitmekesise kava, et sageli ajast tuli nappus kätte või jõud kippus ütlema üles.

Jättes kõrvale teiste alade vaatlemise, mida lugejad leiavad „Kaitse Kodu!“ teisel, lubatagu siinkohal mõne sõnaga veel peatuda küttide liidu tänapäeva juures.

Oli see reis ju peasjaliselt nähtud ette küttide

Külaskäigul Poola rauavabrikusse „Huta Pokoj“ — Ülem-Sileesias

Poola noored kütid

eluga tutvumiseks ja seda ta ka pakkus täieliselt. Tänapäeva Poola kaitsekorraldusele on iseloomustavaks kütide looja marssal Pilsudski sõnad: „Iga kodanik peab olema sõdur ja iga sõdur — kodanik!“ Kelles arusaamises töötavad Poolas kodanike ettevalmistamisel sõja puhuks regulaararmee kõrval mitmed organisatsioonid. Nende hulgas on tugevaimaks kütide liit, mis arendab oma üldkasulikku tööd isamaa kasuks vanade kütide traditsioonidel.

Nagu meilgi kaitseliit jaguneb kütide liit kolme eriorganisatsiooni: mehed, naised ja noored. Paistab, et see perekondlik organiseerimismoodus on vabatahtlikele omakaitse organisatsioonidele kõige sobivam.

Meeste väljaõppes näeme kaht momenti: kehaline kasvatus ja sõjaline väljaõpe ning kodaniku kasvamine. Kehaline kasvatus ja sõjaline väljaõpe teostatakse kaitseväge kaasabil. Noori, kes veel pole olnud väeteenistuses, valmistatakse eraldi ette tulevasele sõduri kutsele. Vanades hoitakse alal ja värskendatakse igal pakkudel juhul nende sõjalisi teadmisi. Töö sel alal teostatakse kontsentratsioonide näol harjutusplatsidel, laskeradadel, võistlustel, marssidel ja suvilaagris vilunud instruktorite juhatusel. Vahe võrreldes meie organisatsiooniga seisab selles, et kütidel pole alaliselt käes relvi ja varustust, need on depoodes, kust antakse välja vajaduse korral.

Organisatsiooni vaim istutatakse igasse kütiti ja arendatakse igal selleks pakkudel juhul. Kodaniku kasvatus seisab peamiselt ta vaimselt ja töökuslikult kasulikuks organisatsiooni liikmeks kujunda-

mises. See viiakse läbi mitmesuguste ühissettevõtete näol. Suurt osa etendavad siin kütide kodud — sloclicad. Siin toimuvad alaliselt iga laadi kursused ja koosolemised. Need on kohad, kus inimesed rahuajal köituvad üksteise külge ja õpivad üksteist tundma, et siis sõjapäevil ilma kahtluseta üksteist võida usaldada. Heaks nähtuseks on ka, et kütid omavad liikmeid igast seltskonnakihist, vaatamata seisusele, varandusele ja haridusele. See kõrvaldab teataval määral üldrahvas neid paratamatuid vaheseinu, mis kaitseküsimustes ei ole mõeldavad. Siis veel üks eriline nähtus. Poolas on kütide osad kutsutud ellu peagu kõigi suuremate tööstusettevõtete juures — eriosadena. See tagab, et inimesed, kes igapäevases elus töö juures on koos — jäävad kokku ka omakaitstes. Neil pole aega, vajadust ega tarvet valguda riigikaitse teostamisel laiali mitmesse, sageli ebasobivasse, organisatsiooni. Siin on tegevust. On ka seltskondlikku elu ja tööd.

Naisorganisatsioon on hiljuti reformeeritud. Organisatsioon on mõneski lahkuminev meie omast, kuid peamised ülesanded ja sihtide taotlemise viisid on peagu analoogilised meie naiskodukaitse omadele. Tundub vaid, et siin kord on nagu sõjaväelisem ja lisaks meie naiste ülesannetele pühendavad sealseid suurt tähelepanu enese väljakoolitamisele, et tarviduse korral täita sõduri kohuseid. Selle tunnuseks on poola kodukaitse munder ja naisüksused, mis tegutsevad analoogiliselt kaitsevägele — loomulikult naistele kohastel aladel.

Noorte organiseerimise põhialuseks on neist kasvatada tublid kütid. Ka siin tundub, et sõjamehe vaim on esikohal. Meenub, kui ühelt tibatillukeselt poisilt küsisime, kelleks ta tahab saada, siis lõi poiss kaks sõrme peakatte külge ja vastas iseteadvalt: „Esimese brigaadi meheks!“

Kõik need kolm organisatsiooni töötavad üksteise kõrval ja iga sobivat juhust kasutatakse selleks, et neid rakendada tööle ühistel ülesannetel. Sellega hoidub alal see sirge keskjoon, side ja üksteisest arusaamine, mis on nii vajaline vabatahtlikele omakaitse organisatsioonidele.

Õigusega peab ütleva, et Poolal on, mida hoida

Swetlica

MIS ON VABADUS

„Kaitse Kodulise“ kirjutanud kapten G. RADOMSKI, Poola kaitseväe esindaja abi Eestis

Midagi meie ei ihka enam kui vabadust. Isiklikus, seltskondlikus või riiklikus elus, väiksemas või suuremas ametis on kitsendusi; tahame neid murda. See sünnib mitmeti üksikute ja rahvaste elus, olenedes iseloomust. Ühed ihkavad vabaneda kohustusist, et mitte midagi teha, rikkudes seega tasakaalu ühiskonnas, sest et nende eest peavad teised töötama. Teised jälle rajavad endile tee oma elust arusaamiseks tahtejõuga. Nii ühed kui ka teised elavad seega ainult endale. On nad vabad? Ei — nende käskijaks on laiskus või ise-taadvus.

Kuid õige vabadus ei tunnusta käskijaid, kuigi nõuab ohvreid. Mis on siis see sajandite unistus, kõigi lippude pealkiri, see jumalik algus inimhinges, mis teda põhjalikult eraldab teisist olendeist? Kes ei tunne vabadust, kes teda ei ihka, see ei ole veel indiviiduum.

Kes mõtleb enesele, see on oma vähemate või suuremate, madalamate või õilsamate kirgede ori.

Kas on siis võimalik mitte mõelda endale? Ja muidugi, tuleb unustada end, et leida end idee teeni-

misel. See on parim tee seesmise vabaduse saavutamiseks, mis on aluseks kõigele muule — materjaalsele, poliitilisele, kultuurilisele — vabadusele. Tee üksikuile ja rahvastele.

Miks langevad suurriigid ja tõusevad väikeriigid? Sest et egoism, kõrkus ei suuda kaua valitseda maailmas, inimese ja rahva püha enesemääramise õigus võidutseb lõpuks alati, et iga rahvas peab olema ripumatu, aga kel ei ole veel iseseisvust, see saavutab ta. Sest maailm areneb edasi, sünnib uuesti vaatamata kõigile vastoludele, kuid moraalses uuestisünnis peitub võti vabadusele. Ainuke abinõu tema alalhoidmiseks.

Mitte rahalisele ja tääkide jõule ei tugene rahvad, vaid oma poegade iseloomu jõule. Mitte vägivald, vaid õiglus võidab, mitte egoism, vaid armastus.

3. mai on sümbolseks uuestisünni pühaks Poolas.

Et kõik rahvad, kes ühes Poolaga saavutasid iseseisvuse, rajaksid selle moraalse jõu alusele ja samuksid auks kogu inimkonnale!

alal, arendada ja kaitsta. Ja tal on kaitsejaid. Ja häid kaitsejaid! Kuna kaitsejõud on Poola rahva uhkuseks ja lemmikuks, on iseenesestki arusaadav, miks iga teadlik poola kodanik oma endastmõistetavaks kohuseks peab olla kas tegelikult kodukaitsejate ridades või aidata nende organisatsioonide toetajana kaasa kodumaa julgeoleku kindlustamisele. Sellest ka see soe ja heatahtlik üldsuse suhtumine ajalooliste legionääride järeltulijaile — küttidele. Sama tunde osaliseks saime ka meie — küttide külalis-tena. Poola suurim kodanik marssal Pilsudski määras meile ligi tunnipikkuse eriaudientsi. Valitsuse, kaitseväge ja omavalitsuse ringid võtsid meid vastu ja tegid kõik, et meile võimaldada Poolas näha võimalikult palju ja et ringreis oleks huvitav. Ja kui

siia juure lisada küttide pere suurim külalislahkus, siis peab veel kord kinnitama, et see õppereis oli ka huvitav. Avalik arvamine ja ajakirjandus pühendas noll päevil Eestile rohkearvulise hulga sisukaid artikleid. Poola kaitseväge häälekandja „Polska Zbrojna“ ilmus

sel puhul isegi kuldtrükkis. Ka raadio oli jalul. Loodan, et meie sealviibimisega viisime vististi ka tükkise Eestit Poolasse ja, ümberpöörduvalt, tööme kaasa palju, mis läheb kasuks mõlemaile maadele ja nende vabatahtlikele omakaitseorganisatsioonidele.

Kõige selle eest veel kord tänu meilt ülilahkele pererahvale. Poola-Eesti kaitseorganisatsioonide side ei ole pinnapealne. Ei — ta on sügav ja tuleb südamest!

A. Treufeldt.

Mägilane

A. Loun †

30. aprillil s. a. lahkus vägivaldse surma läbi Tallinna maleva üksiku soomusautode rühma pealik Aleksander Loun.

On lahkunud inimene, kellest tõesti on kahju kõigil, kes kadunud tundsid. Oma eraelus edasirühkijamaid eesti ärimehi. Kaitseliidu peres tüse pealik. Oma alluvaile lugupeetud ja armastatud isalik juht. Pealinna kodukaitses kaitseliidu tegelaste sümpaatsemaid ja täiuslikumaid esikujusid, kellele kaitseliidu tegevus oli isegi oma eraelu juures esimeseks asjaks. Ta mõtles kaitseliidule veel surreski. Kaitseliidu ja kogu eesti laskurite peres tublimaid laskureid, kes innukalt rühkinud kaasa meie areneva laskespordi edenemisele. Mitmekordne laskemeister, kelle nimi tuntud ja kelle laske-
tagajärjed tunnustatud maailma parimate hulgas.

Nüüd ei ole teda enam meie keskel. Kuid tema poolt meisse kõigisse, kes me teda tundsi, istutatud optimistlik vaim ja tõsine suhtumine kaitseliidu tegevusele ei kustuta kunagi Eesti kaitseliidu ridadest ja ajaloost selle tüseda mehe nime ja mälestust. Tegudes elab ta edasi meie keskel.

Tänu Sulle haa põhja kõige selle eest, mida sa meie kodumaale oled annud ja meile oled olnud!

Olgu Sulle kodumaa muld kerge! — dt.

Poola küttide liidu ja Eesti kaitseliidu vahelistest laskevõistlustest

„Silma nägemata ja käe andmata“ on Poola küttide liidu ja Eesti kaitseliidu parimad laskurid saanud suurteks sõpradeks. Ei suur vahemaa ega erinevad olud takista neid omavahel korraldamast pinevaimaid ja populaarseimaid võistlusi.

Seni on ne'd võistlusi korraldatud korrespondentlaskmiste teel, kuid käesoleval aastal on lootusi, et vennaslaskurid sooritavad selle suure ja tähtsa töö külje kõrval.

Seni on korrespondent-võistlusi peetud kaks: 16. augustil 1931. a. ja 11. septembril 1932. a. Mõlemal korradel on võisteldud sõjaväepüssidest laskmises ja viimane kord ka väikekalibriilisest püssist laskmises.

Võistluste tulemuste põhjal on nendest osavõtjad viidud üle vastavalt ka küttide ja laskurite klassidesse. Nii seisavad kaitseliidu laskurite ridades:

I küttide klassis: Krutopadova, Maria, Gosciewicz, Boleslaw; Lewinski, Stanislaw; Golanski, Michal; Koczorowski, Henryk; Hasala, Kazimierz; Krutopad, Roman; Dziejwanowski, Jan; Grzymiski, Stanislaw; Piatkowski, Jenon; major Stawarz, Stanislaw; Pankow, Nikolaj ja Wasowicz, Idzislaw.

II küttide klassis: Cwikla, Leon; Szwaja, Andrzej; Machnik, Wladyslaw; Ajdukiewicz, Tadeus; Leingruber, Jan; Mrok, Bronislaw; Zokowski, Wladyslaw; Jablonski, Jan; Stanek, Jan ja Mozak, Josef.

Esilaskurite klassis: Hejduk, Bronislaw; Krasnopolski, Michal ja Zywezynski, Edward.

I laskurite klassis: Mirynski, Stanislaw; Crzechowiak, Czeslaw ja Rejzer, Emanuel.

II laskurite klassis: Kakolowsky, Wladislaw; Pakula, Jan; Lunyk, Tomasz; Szwarczuk, Wladzimir ja Sowinski, Henryk.

Poola küttide liidu klassides seisavad:

Ekstraklassis: Päären, Villem; Silber, Heinrich; Passup, Rudolf; Loun, Aleksander; Raavik, Aleksander; Kärner, Jaak ja Spuul, Joh.

I klassis: Trumm, Julius; Matsina, Aleksander; Samarüütel, Richard; Šütz, Frits; Voll, Jaan; Peterson, August; Kruustükk, Hugo; Kõrts, Paul; Kööbe, Oskar; Järvekülg, Aleksander; Rull, Ernst; Rosenberg, Tõnis; Kütt, Nikolai; Sulev, Paul; Madisson, Jaan; Voitka, Jaan; Nõmmik, Johannes; Tramberg, Balduin; Sander, Jüri ja Mildeberg, Karl.

II klassis: Rull, Julius; Laube, Johannes ja Inghand, Harald.

Laskuritele on annetatud vastavate organisatsioonide laske-rinnamärgid.

Loodame, et isikliku kohtamisega veel enam kõveneb too sõbralik side, mis köidab Poola küttide liidu laskureid Eesti kaitseliidu laskurperega.

A. P.

UUEST KEHAKULTUURILISEST KASVATUSEST

Kehakultuuriline kasvatus kui probleem on paljudes riikides olnud aastaid kestnud põhjalike arutluste ning uurimuste osaline. Ja tegelikkuses ka siis on asunud harrastama täiesti uutal alustel nii õppiva noorsoo, seltskonna kui ka kaitseorganisatsioonide kehalist kasvatust. Ka meile pole uus kehakultuur tundmata. On leidnud „plastilise võimlemise“, „rütmilise võimlemise“, „väljendusvõimlemise“ õpetajaid (G. Neggo, R. Olbrei, E. Idla jt.) — ja kogu meie senine kehakultuuri harrastus töötab võtta uue pöörde nii meetoodiliselt kui ka oma eesmärkide taotluselt. Ei oleks vist ülearune sellele juhtida kodukaitse tähelepanu, kuna välismaade, suurriikide kaitseväge väljaõppus juba kasutab uue kooli tulemusi, kuigi on teada, et ka meil kasutatakse uusi metoode kaitseorganisatsioonides.

Uueaegses kehakultuuri harrastuses liigitatakse kolm erimõistet: 1) sport, nagu see seni olnud ja on praegu: inimese kehaliste võimete väljaarendamine teatud suunas, et saavutada tipptulemusi, et omandada esimesi võite võistlusil; teise sõnaga, sport kasvatab auhinnakultust ja tribüünipsühholoogiat; 2) turnimine — teatud kehaosade arendamine tugevamaks ettekirjutatud teatavate üksikute harjutuste, n. ö. drilli, kaudu takti järgi, ja 3) võimlemine — arstide ja võimlemispedagoogide poolt koostatud uue meetodi järgi kogu keha terviklik arendamine liikuvamaks, vastupidavamaks ja hingestunumaks; n. ö. inimeses rütmi, ürgviitaalsuse väljatoomise kaudu.

Kuna sporti meie kaitseorganisatsioonides võetakse mitte selle sõna kitsamas, vaid rohkem üldise kehakultuuri harrastusi äramärkiva tähendusena (meil ei aeta niivõrd jahti üksikute tippsaavutuste ja jalustrabavate rekordide järele, kui võrd sporditakse selle ala üldkasulikkuse pärast kehale ja vaimule), ei oleks põhjust peatuda pikemalt ja tutvustada uueaegset kehakultuuri pedagoogide eitava suhet üldse spordile kui auhindade kultusele, kus ohvriks toodavat massilist kehakultuuri harrastust ja kasvatuslik distsipliin ning vaid rikutavat noorsugu.

Seepärast peatume siinkohal turnimisel ja võimlemisel kui vähem selgitatud aladel.

Oli aeg, millal kehaharjutusis tehti ränk vahe turnimise ja võimlemise vahel. Turnimise all mõeldi seniste kehaharjutuste meetoodilisi puudusi; ja neid leides suhtuti eitava kogu senisele turnimisele kui säärasele. Kuid uuemad kehatehnika pedagoogid (Franz Hilker, Berliin) nüüd, millal on üle jõutud endise turnimise ja uue võimlemise vahel kestnud antagonismist,

väidavad juba, et kehakasvatuse uued vormid ei tõrju välja sporti ega turnimist, vaid püüavad täiendada seniseid metoode ja kõrvaldada olemasolevaid puudusi.

Kuigi võimlemine pole omaette uus aine, on ta ometi uus töövorm, sest ta omab uue printsiibi, uue vaatesuuna, mille ta on viinud kehakasvatustöösse.

Spordi ja turnimise eesmärgiks on saavutused, olgu need siis distsipliini, mehisuse, jõu, kiiruse või muudel aladel, parimate meetoodide kaudu. Seejuures loomulikult ka kehale kui säärasele pöördakse tähelepanu, kuid seda tehakse alles teises järjekorras, keha on vaid kui teener, kui abinõu saavutuste puhul.

Sellele meetoodile vastandina on teine, mis lähtub kehast enesest, mis kogu oma tähelepanu enne kõike omistab keha konstruktiivsete ja vitaalsete jõudude arendamisele. Alles teises järjekorras tulevad saavutused välispool seda.

Nende kahe põhimõtte kooskõlastamises asub kehakasvatuse ideaal.

Et vahe oleks selgem võimlemise ja turnimise erinevuse, pahemuste ja paremuste vahel, peatume neil lähemalt. Turnimine kohtleb isikut kui masinat. Inimest kästakse teha pööre, teha hüpe, ronida, joosta — ta peab seda tegema. Inimene on siin nagu nukk: ta peab käsi välja sirutama ja jalad kõverdama; käed ette, põlved laiendama — kõike automaatselt. Harjutusi tehakse takti järgi. Kiirus, liigutuse puhtus on siin kõik. Endastmõistevalt säärased harjutused mõjuvad kas või piinana. Nende kaudu inimene kui elav indiviid mehhaniseerub, nukustub.

Päike ja sport.

Vastupidiselt toimib võimlemine. Siin ei sunnita tegema kunstlikke liigutusi, ei, siin harjutused on elulähedased, inimese struktuuri ja muskulatuuriga kooskõlas.

Turnimistunnis üksikuid kehaosi samal ajal pandi tegema liigutusi, mis elus koos kunagi ei tegutse. Turnimisega võidi välja arendada mitte kooskõlalised, vaid vastukäivald muskleid. Võimlemise juures seda ei juhtu. Võimlemine samal ajal arendab tugevaks kogu keha kui terviku. Siin harjutatakse iga muskuli tegutsema selles suunas, nagu seda elus vaja läheb. Kui turnija keha, ütleme, ühekülgse senise töö tõttu on välja arenenud ühekülgse, kas vimma jne., siis turnimisel vaid nõutakse, et ta kõndigu sirgelt, küsimata, kas seda võimaldab teha ta muskulatuur. Võimlemisel toimitakse teisiti. Ühekülgsest väljaarenenud keha lastakse teha eeskätt neid harjutusi, mis arendavad kõngujäänud muskleid. Võimlemisõpetaja peab tundma ka anatoomiat. Ja mõne ajaga ta arendab keha elastseks, ühetasase muskulatuuriga tervikuks.

Turnimisel on tarvitatud igasuguseid turnimisabinõusid. Abinõudeta turnisaal ei ole mõeldavgi. Võimlemine ei tarvita abinõusid peagu üldse. Ta arendab keha meditsiiniliselt äraproovitud kehaharjutuste kaudu mitte üksi painduvamaks ja tugevamaks, vaid ka hingestunumaks.

Uue võimlemise eriliseks eesmärgiks on rütmi elustamine inimkehas, rütmi kui ürgse, voolava, vitaalse elutunde kasvatamine. Inimkeha, milles on arendatud rütmi, on ka vaimselt taipavam, kindlam, elurõõmsam, reageerivam ja väärtusastmelt kõrgem.

Turnimise, drilliga saavutatakse mehhaaniline

nukk, kes momentselt täidab käsklusi, sealjuures ise mitte mõeldes. Võimlemine arendab elavat, elastset, kiiresti taipavat, tugevat, tervikliku keha ja terve vaimuga isiksust.

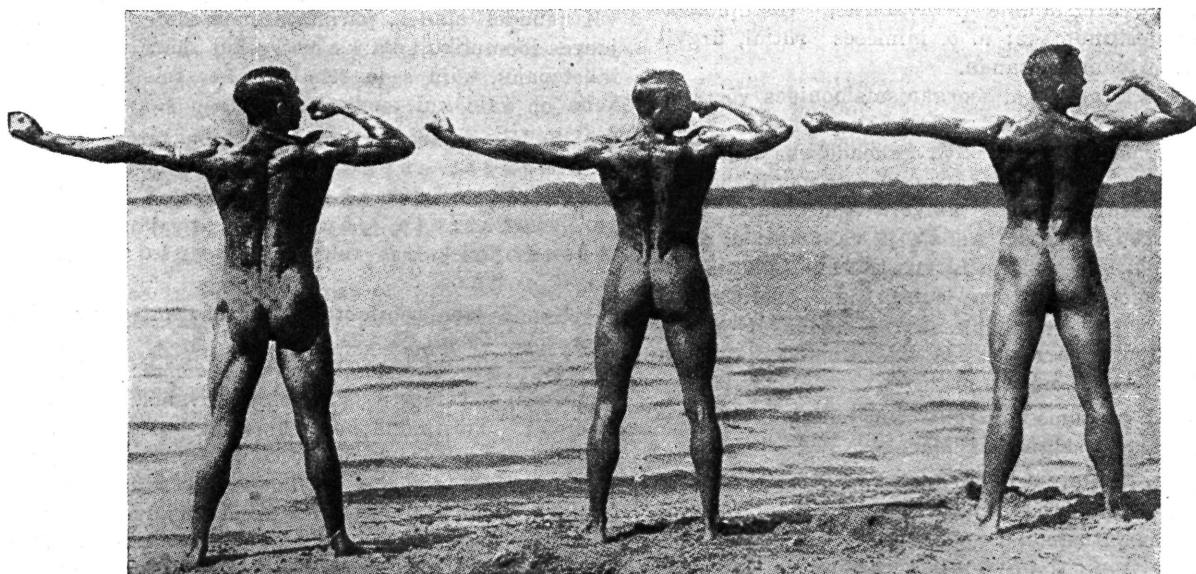
Kui turnimistund kergesti mõjub piinana, siis uue võimlemise oma aga keha ja psüühiliste depressioonide kergendajana. Kuidas võimlemisõpetaja saavutab oma eesmärgi; millise meetodiga ta töötab — see arutelu viiks siinkohal pikale.

Lisame juure, et näiteks Saksamaa ja Prantsusmaa kaitsevõgede kehalisse kasvatusele on üle võetud juba uue võimlemise meetode, eriti kadettide koolidesse. Kas ei oleks põhjust juhtida sellele tähelepanu ka meil? Võib-olla poleks ülearune korraldada instruktoreile ohvitseridele vastavaid tutvustamiskursusi kas Tartu ülikooli võimlemise instituudis või Tallinna Võimlemise Instituudis? Kahtlematult kehaline kasvatus omab suure tähtsuse kodukaitse elus, seda enam uus võimlemine, kuna viimane samal ajal edendab ka elujaatuse, elurõõmu maailmavaadet.

Kehaline kasvatus on juba ülikoolide ja õpetlaste, arstide uurimisaineks. Ja nende tulemused on toonud siia pöörde. Näiteks prantsuse ja itaalia kaitsevõgedes kuni peensuseni eritellakse, otsitakse harjutusi, mis on nende kliimaatiliste olude, teede iseloomu jne. kohased. On näiteks põhjalikult eriteldud selle või teise rahvuse sõduri füsioloogilisele struktuurile kohast, õiget jala hoidu marssimisel. Uurimistulemused on rakendatud harjutustesse. Ja praegu nimetatud maade armeed väsimatuina võivad teha võrdlemisi suuri marssruute.

Sääraseid kehakasvatuse uusi meetode ja nende tulemusi peaksime ka meie piinlikult jälgima.

J. P.

Tee jõule ja tervisele

Õhusõda.

Tulevikusõda toob palju üllatusi, ta hävitab lugematul arvul inimesi, väärtusi ja varandusi, ta on halastamatu võitlus iga rahvuse olemasolu eest.

Moodse lennukite ülesandeks ses pingutavas rahvastevahelises heitluses on eeskätt võitlus vastase õhujõududega ja tema elulisemate keskuste pommitamine ning hävitamine.

Kuidas see toimub, seda püütakse selgitada alljärgnevas kirjutuses.

Õhukaitse kuulipildujatega varustatud tank lennukite rünnakut tagasi löömas

Maailmasõjas sündinud sõjaõhulaevastik ja selle üllatavalt kiire edasiareng järelesõja-aastais on kutsunud esile suuri ja põhjalikke uuendusi pealetungi-, eriti aga kaitsestrategias. Juba tänapäev käepärast olevate vahenditega võib saavutada neid kurbi tulemusi, mida meie nii meeeldi tahaksime asetada tuleviku kujutelma valda. Nii näitasid kõik möödunud aastal läbi viidud Euroopa suurriikide õhuanalüüsid, et vaatamata kõigile kaitsevahenditele pole võimalik peatada mitmesaja lennukiga ette võetud rünnakut — rääkimata selle tagasilöömisest. Need tulemused, mida erialalistes ringkondades ei oodatud, on lasknud kartused tõsisemaks juhtumiks kasvada

Lennukid ratsaväe osa ründamas

Moodsed õhukaitsekahurid vaenlase õhulaevastikku tulistamas.

mingisuguse hirmu-psühhoosini, millele ainult tarviliste kaitseaparatuuride intensiivsel edasiarendamisel arvatakse võivat vastu astuda.

Pööret sünnitav selles uusimas sõjatehnikas, mis peagu eranditult toetub lennuväele, on see, et sõda ja hävitus kandub otsekohe sõja puhkemisel kõigisse vastase elukeskustesse ja nii, jättes kõrvale frondi võitlused, annab end valusalt tunda rahulistele elanikele. Nii seistakse inimajaloos esmakordselt tõsiasja ees, et seljatagune, s. t. linnad ja elulised keskused, saavad esitähtsuse, seevastu aga frondid — teise järgu tähtsuse.

Kuivõrd tõsiselt hindavad suurriigid seda uut olukorda, nähtub juba erivarustuse ilmast. Kõigepealt püütakse soetada absoluutse võitlusvõimega õhulaevastik — nii arvulises kui ka tehnilises mõttes. Kõik väeliinid, nii kaugelt kui neid vähegi võib lugeda kallal tungi-punktideks, varustatakse laia vööna moodsaimate kaitsevahenditega — fortidega ja maa-aluste varjenditega.

Lennukite tehnilise väärtuse ja erilise väljatöötamise kõrval mängib mõõduandvat osa loomulikult ka nende arv.

Õhujõudude koosseis möödunud aasta alul oli Euroopas järgmine:

Sõjalennukeid:

Inglismaal	2918
Prantsusmaal	3700
Itaalia	1600
Nõukogude Venemaal	1810
Poolal	1100
Tšehhoslovakkial	400
Belgial	250
Saksamaal	—
Austrial	—
Ungaril	—

Siia hulka kuuluvad kõik eritüübid, nagu päevased ja öised pommituslennukid, luurelennukid, kahe- ja üheistmelised hävituslennukid ja vastavalt spetsialiseerunud merilennukite tüübid.

Ülesande kohaselt eritellakse kolme liiki lende: lahinglend, mille ülesandeks on hävitada vaenlase lennukid; luurelend, mis on hädavajaliseks aitamisvahendiks kõigile maa peal võitlevatele väeosadele, ja lõppeks pommituslend, mille otstarve on — hävitada tähtsaid sõjalise või tööstusliku iseloomuga keskusi.

Pommituslend on õhusõjas tähtsaim. Kõik teised lennuliigid grupeeruvad pommituslendude ümber. Pommituslennuks tarvitatakse tänapäev kõige mitmekesisemaid eritüüpe — alates vähimast kaheistmelisest ja lõpetades hiigellennukitega, mis suudavad kanda lugeamatuid tsentnereid lõhkeaineid. Suurimaid pommituslennukeid ehitavad Inglismaal Vickers'i, Prantsusmaal Amiot'i ja Itaalias Caproni tehased.

Peale lennuvahendite seisavad ülalloeeldud riikide käsutuses veel järgmised

maapealsed sõjalised jõud

(seis 1931. a. alul)

Riik	M e h i		K a h u r e i d			
	Sõjaaegne koosseis	Rahuaegne koosseis	Rasked	Kerged	Tanke	Kuulipild.
Prantsusmaa	3,5—5,000.000	655.700	1200	1450	3500	37.000
Itaalia	3,5—4,000.000	400.000	650	1250	196	4.600
Nõuk. Venemaa	7,2—7,500.000	1,200.000	600	2450	680	23.000
Poola	3,5—4,000.000	300.000	450	1300	355	10.000
Tšehhoslovakkia	1,300.000	140.000	450	900	100	950
Belgia	0,6— 610.000	70.000	300	600	110	4.200
Saksa	} kokku 163.225		—	183	—	—
Austria						
Ungari						

NOORTE ELU

Tšehhoslovakkia presidendi kink noortele kotkastele

Tallinna noorte kotkaste Põhja malevkond korraldas Tšehhoslovakkia presidendi T. G. Masaryki 83. sünnipäeva puhul tšehhi õhtu, kus koosviibijaile kõneldi suure riigimehe tööst ja elust, Tšehhoslovakkia riigist ja nende ülemaailmse levimise leidnud sookolite liikumisest, millele lisaks esitati näiteid tšehhi muusika alalt ja näidati udupilte. Sel õhtul viibis ka kohalik tšehhi koloonia eesotsas Tšehhi esindaja hra Jaroslav Galia'ga. Õhtul paluti Tšehhi esindajat anda presidendile üle õnnesoove ja kingituseks album noorte kotkaste tegevuse ja tegelaste piltidega.

Möödunud kuu lõpupäevil saabus Tšehhi Tallinna saatkonna kaudu noorte kotkaste peavanemale president T. G. Masaryk'i poolt oma käega allakirjutatud pilt tänu väljenduseks rõõmustava tähelepanu eest.

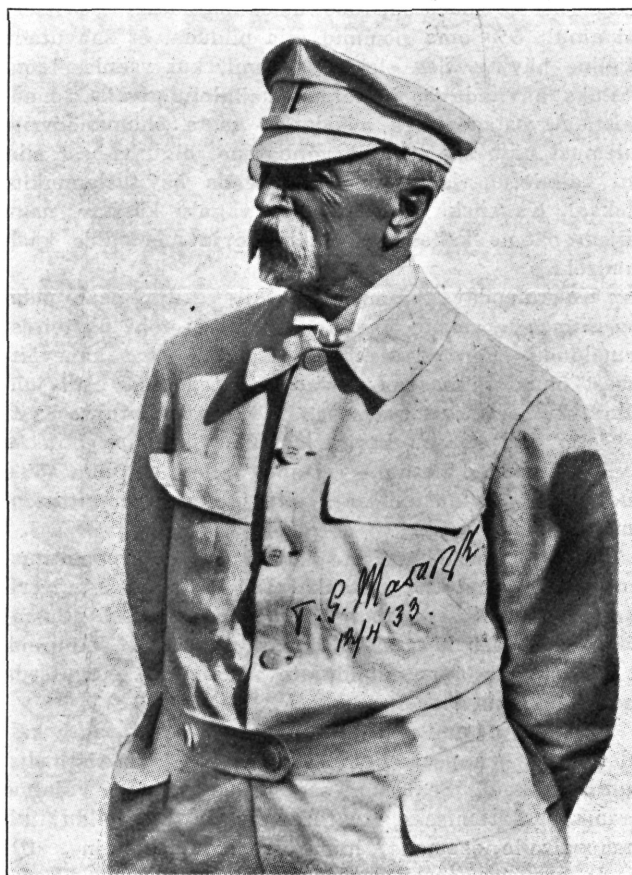
Keila noorte kotkaste «Põhja-poegade» rühm täitis hästi oma ülesandeid

Keilas korraldati kaitseliidu tõste- ja maadlusvõistlused. Nende tegeliku korraldaja, Harju kaitseliidu maleva pealiku, kohale jõudes selgus, et enne võistluste algust on vaja veel ilustada maja ja korraldada linnas teejuhtimine laialdase ettevõtte kordamineku hõlbustamiseks. Möödus vaevalt pool tundi, kus paarile noorele kotkale tehti teatavaks koonduseks kokkutuleku vajadus, kui rühm suuremas enamuses oli koos. Kohe asusid tragid noored kotkad metsateele, et tuua pärjade punumiseks rohelist, kuna teine osa asus tarvili teejuhtimise silte üles lööma. Kogu võistluste aeg olid noored kotkad toimkondades, täites ülesandeid teejuhtidena ja käskjaladena. Nendel lasuvad ülesanded

Nagu maavägede võitluses, nii valitsevad ka õhus teatud kindlad taktikalised põhimõtted, mis lennukite juures algavad juba lennujärjestusega. Maavägede juures peavad esijoones tiivad ja seljatagune olema rünnakute vastu kaitstud. Õhus on peale selle vajaline veel eriline kõrguskaitse, et olla kindlustatud üllatuste vastu ka kõrgemalt lendavate vaenlase õhujõudude poolt. Selleks otstarbeks on loodud n. n. kolmnurk-rivi, mis tegutseb nagu kiil olles rivistatud mitte ainult tagasi, vaid ka kõrgusse. Mõlemad äärmised aparaadid moodustavad rivi kõrguskaitse. Rivi teravotsas lendab rivijuht.

Täpseks pommipildumiseks on vaja suurt osavust, mis eeldab pikka harjutamist. Loomulikult on siin kasutada ka lugematuid aitamisevahendeid ja sihtimiseadeldisi, millest tuntuim on „White-sihing“.

Pommitamiseks lähenevad pommituslennukid oma

President T. G. Masaryk

täideti korralikult ja nii teenisid „Põhjapojad“ kaitseliidu pealiku tänu. Ka kodutütred täitsid samuti oma ülesanded, aidates hoolitseda meelelahutuse ja toitlustus-majandamise aladel.

sihile 5000 mtr. kõrguses. Jõudnud kohale, laskuvad nad seismapandud mootoritega 1000—2000 meetrini alla, et sellelt kõrguselt alustada pommitamist.

On aga pommitamiseks koos ainult mõningad pommituslennukid, siis on loomulikult ka täiesti erinevad vaatepunktid, mis nõuavad niisama erinevaid ründamis-, eriti aga allaheitemetoode.

Väiksemate rünnakute korral liituvad aparaadid harilikult kolme gruppi. Keskmise lennuk sihib, annab käskluse allaheitteks ja on samal ajal vastutav sihtimise eest.

Pommitamisrünnakuid suuremas masstaabis, s. t. kallaletunges, mida teostatakse kuni 1000 üksikaparaadiga, ei tuntud veel maailmasõjas, mispärast siin tuli luua täiesti uued ründamismetoodid. Siin lendavad pommituslennukid mõnel märgil, näiteks suurlinna kohal, ühel joonel — rivistatult malelises järjestuses paremale või vasakule. Sel juhtumil ei jää pommisajust

puutumata mitte ükski punkt majade rägastikus. Nii on vaja ainult mõni minut, et teha suurim linn maa-tasa.

See pommitusmeetod nõuab võrdlemisi vähe apa-raate, nii et mõeldud 1000 üksikaparaadist tarvitsek-sid ainult 5% oma pommid alla pilduda, et saavutada täieline häving. See oleks juhtumil, kui vaenlasele õn-nestuks hävitada 95% kõigist kallaletungivaist lennu-keist. Arvestades aga möödunud aasta õhuanõõrite tulemusi näib see lihtsalt võimatuks, olgu vahest siis, kui kallaletungijaile on vastu seada hävituslennukite ülekaal. Ka siiski oleks tulemus vägagi küsitav, nagu hiljem näeme kallaletungi tagasitõrje meetodide käsi-tamisel.

Kokkulendav pommituslennukite grupp peab pida-ma silmas, et mitte ühelgi põhjusel ei tohi üksikest eemalduda. Pommituslennukid ise hoiduvad kahevõit-lusest õhus. Viimasega teevad nad tegemist vaid juhtumil, kui see osutub otseselt möödapääsmatuks. Kait-seks on neil kaasas hävituslennukid ja luurelennukite rivid. Viimaste ülesanne seisabki selles, et õhku tõus-nud vastase lennukeid lasta alla ja oma pommituslen-nukeile avada tee.

Suuremate rünnakute korral on aga pommitus-lennukeid varustatud suitsukatte ja mürgaasi-pulveri-saatoritega. Kestva tuule suuna kasutamisel udusta-takse madalast kõrgusest vastase õhukaitse kahureid, et võimaldada pommipildujate südamikul tegutseda peagu takistamatult.

Eriliste pommituslennukite kõrval tarvitatakse kal-laletungiks maapealseile märkidele ka kahestmelisi luurelennukeid. Seal, kus see on mõjuv ja vajaline paanika tekitamiseks, avatakse sageli kuulipildujatuli maapealseile esemeile, inimesile, loomadele jne. Ül-diselt aga tarvitatakse neil korralgi väikesi pomme, mis asuvad lennuki kandepindade all — klambritega kinnitatult üksteise kõrvale.

On üksik lennuk rünnatava märgi kohal, laskub ta järsult alla. Vaatleja avab vastava kangi abil ühe pomme kinnihoidvaist klambrest. Samal silmapilgul tõuseb masin jällegi üles tagasi. Tema all maapinnal lõhkeb pomm. Nende pommide heitmine võimaldab väga täpse sihtimise. Kui maa pealt tulistatakse ka-hureist lennurivi, jääb igal juhtumil terve üksus kokku, ehkki üksikud aparaadid kurvete ja alatise kõrguse-muutega katsuvad takistada täpset sihtimist.

Nagu juba tähendatud, saadab pommituslennukeid alatiselt lahinglennukite rivi. Viimasel lasub eeskätt vaenlase lennukite kallaletungi tagasilöömise raskus. Kuigi arvestada üksikute lahinglennukite abi, on õhus üllatuste ja äralõikamise hädaoht vaenlase jõudude poolt ikkagi õige suur. Üllatus õhus on võimalik ker-gemini kui meie seda suudame arvata, sest maapin-nalt nähakse kogu aparaadi pinda ja kuuldatakse selle mootori mürinat, õhus aga puuduvad mõlemad tunne-tamistegurid täieliselt. Lendur ei kuule teist lähene-vat lennukit, kuna ta enda mootor ületab kõik teised mürinad. Ta vaevast näeb seda, kui ta süstemaat-selt oma pilguga puurib taevast — pakub ju otse-läheneva lennuki pea vähe haardepinda silmale. Edasi on taeva vaatlemine raskendatud mitmesuguse pilves-

tiku ja isegi päikese tõttu. Võib isegi juhtuda, et vaen-lase lennuk sattudes päikese ja vaatleja lenduri vahele muutub niisama hästi kui nägematuks. Seepärast peab taeva süstemaatset silmitsemist toimima väga hooli-kalt. Lennuki otseprofiilide alatine silmitsemine on siin eeltingimuseks, sest lõppeks pole tähtis ainult lennuki leidmine silmapiiril, vaid samal ajal ka teadmine, kas tegemist on sõbraga või vaenlasega.

Paljudest rivilendudest on raskeim kooslennu teos-tamine kiirete üheistmelistega, sest siin peab lendur mootori ja juhtimise kõrval tegutsema veel kuulipil-dujaga. Võitlusrivi koosneb Euroopas üldiselt 3—7 üksikaparaadist. Niisugune grupp allub rivijuhile, kelle lennuk erilisel on ära märgitud. Rivijuhi pea-ülesanne seisab rohkem võitluse juhtimises kui selle kaasategemises, s. t. ta peab peale võitluse veel pi-dama silmas edaspidiseid ohumomente, mis tulevad vaenlase jõudude juuretulekust kui ka tekkivast ben-siinipuudusest jne.

Õhuvõitluse kestes peab iga üksik lendur jälgima seda, et tema lennuk kaotaks võimalikult vähe kõrgust. On ju igal lennukitüübil oma parim kõrgusasend, n. ö. baas õhus, millelt aparaat näitab oma maksimaalseid võimeid. Seepärast peab rivijuht juba enne kallaletungi algust panema tähele, et tema rivi lendaks sood-saimast kõrgusasendist veidi kõrgemal, et siis lahingu ajal ja sellele järgneval peagu möödapääsmatul kõr-guse kaotusel saavutada parim lennuasend.

Õhuvõitluse alul jaguneb kallaletungiv rivi mit-meks üksikvõitluse grupiks. On aga võitlus raugenud, kogunevad kõik jällegi rivisse, et ühiselt jätkata edasi-tungi. Langeb aga rivijuht võitluses rivist välja, ri-vinetakse tema asendaja järgi, kes juba varem seks juhtumiks on kindlaks määratud.

Et viia läbi suuremaid kallaletunge, liitub mitu rivi grupiks. Sel juhtumil tegutseb küll iga rivi omaette, kuid nad toetavad sealjuures üksteist vastastikku — vastavalt rivijuhtide vahel varem läbikaalutud kallaletungiplaanile.

Õhukallaletungidele võib suures masstaabis vaa-datuna vastu astuda kahel erikujul. Esimene meetod seab kallaletungile vastu võrdse vahendi — toetudes len-nukeile, viimane aga haarab kõigi maapealsete tagasi-tõrjevahendite järele — alates õhukaitse kahureist ja lõpetades vastavalt spetsialiseeritud raskekuulipildu-jatega.

Tagasitõrje lennukite abil on võimalik vaid siis, kui vaenlase kallaletungile on võimalik seada vastu ülekaalus aparaatide hulk. Vastasel korral aga kasu-tab vaenlane soodsat hetke, et pommitamine takistama-tult viia läbi.

Tagasitõrjekahuritena kasutatakse harilikke ka-hureid, mille sihtimis- ja tulistamisseadeldised on ko-handatud ümber vastavalt olukorrale. Olemasolevatele kahureile antakse sageli toetuseks tanke, mis on varus-tatud õhukaitse-kuulipildujatega.

Sõjaõhulaevastiku edaspidisest arengust pole ku-nagi võimalik paikkuda täpset ülevaadet, sest iga kuu esilekerkivad uued leiutused ja täiendused muudavad järjest kogupilti.

H. N—r.

Terves kehas - terve vaim!

Üleriiklikud kaitseliidu raskejõustiku võistlused

22. ja 23. aprillil s. a. toimusid Harju maleva korraldusel Keilas IV üleriiklikud raskejõustiku võistlused. Osavõtjaid 168 meest 12 malevast. Eriti tugevasti olid esindatud Tartu ja Harju malevad. Puudusid Narva, Pärnu ja Petseri malevate esindused.

Eelkorraldustööd olid peastaabi spordijaoskonna ja korraldava maleva poolt asjalikult läbi viidud. Ja tegeliku töö juures oli väljas võistluse takistamata arenemisele kaasa aitamas kogu Keila: mehed, korraldajatenä ja korrapidajatenä, naiskodukaitse toitlustamas ja sanitaarpunktis, noored kotkad ja kodutütred virgatsitena.

Peakorraldaja leitnant Lepp askeldas kohapeal juba mitu päeva, ja kui laupäeval varahommikul elurõõmus raskejõustiklaste tänavu eriti rohkearvuline võistlejate pere saabus kohale, võidi asjaga alata. Kogu laupäevane päev kulus peasajaliselt kaalumisele. Mõnel mehel oli tegemist ja nõudis tublit higistamist igal ajal võistlejate tarvis küdeval olevas raudtee saunas, et oma kaalu pääseda. Kell 1900 kuulutasid võistluste ülemkohtunike J. Martini ja A. Neulandi viled võistluste algust.

Ja võistlus oli pinev. Eriti tugev konkurents tundus kahe rivaali — Tartu ja Harju — vahel. Seisju kaalul, kas Tartu pääseb ka sel aastal esikohale ja pärib jäävalt kaitseliidu ülema rändauhinna parimale malevale raskejõustikus või loovutab ta selle oma tugevaimale konkurendile — Harju malevale.

Kogu õhtupooliku kuni hilise ööni ja järgmise päeva käis pinev võistlus ergutatud pealtvaatajate julgustustega kahel matil ja tõstekohal.

Tagajärjed.

Maadluses.

Algajad.

Kärbeskaal: meister — Nõmmik, Johannes, Tartu malev; II Viitung, Joh., Tartu m.; III Siimbach, Joh., Harju m.

Sulgkaal: meister Plaan, Oskar, Tartumaa m.; II Käspär, Joh., Harju m.; III Rebane, Oskar, Tartu m.

Kergekaal: meister — Väärt, August, Tallinna m.; II Anier, Al-der, Tartu m.; III Laadoga, Adolf, Harju m.

Kergekeskkaal: meister — Keedus, Ferdinand, Tartu m.; II Ruström, Vambola, Tallinna m.; III Lillmann, Karl, Harju m.

Keskkaal: meister — Lillipuu, Karl, Valga m.; II Ohak, August, Saaremaa m.; III Toom, August, Harju m.

Poolraskekaal: meister — Rätsepp, Kaljo, Võru m.; II Härgauk, Arnold, Harju m.; III Mändmets, Julius, Saaremaa m.

Raskekaal: meister — Kõllo, Al-der, Harju m.; II Mango, Leonhard, Võru m.; III Lukin, Evald, Tartu m.

Edasijõudnud.

Kärbeskaal: meister — Fromholts, Joh., Harju m.; II Sakkeus, Elmar, Tartu m.; III Tender, Joh., Tartu m.

Sulgkaal: meister — Fuks, Eduard, Tartu m.; II Kasman, Rudolf, Harju m.; III Västriik, Richard, Pärnumaa m.

Kergekaal: meister — Jussi, August, Harju m.; II Toots, Adabert, Tartu m.; III Horner, Herman, Harju m.

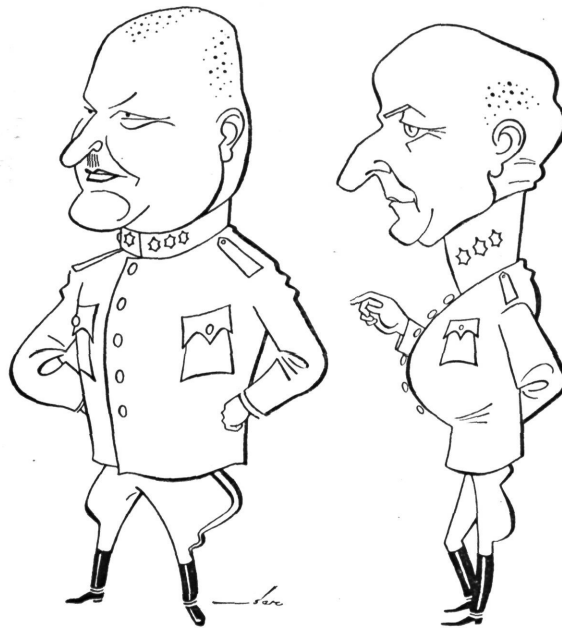
Kergekeskkaal: meister — Laan, Osvald, Tartu m.; II Puusepp, Edgar, Tallinna m.; III Erlich, Joh., Harju m.

Keskkaal: meister — Lõhmus, Artur, Harju m.; II Mägi, Voldemar, Tallinna m.; III Lipp, Teodor, Valga m.

Poolraskekaal: meister — Froman, Voldemar, Harju m.; II Ungerson, Karl, Sakalamaa m.; III Litsak, Elmar, Tartumaa m.

Raskekaal: meister — Männik, Erich, Tallinna m.; II Kasakov, Nikolai, Tartu m.; III Grönlöer, Otto, Harju m.

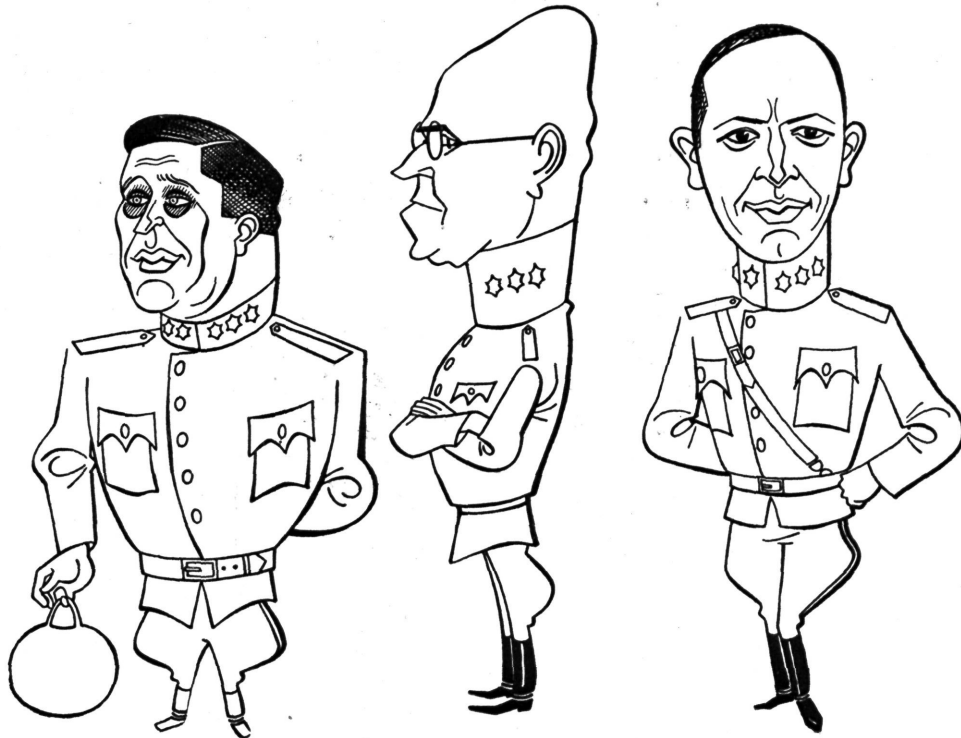
Võisfluste peremehed

Kol. A. Balder

Major K. Saar.

Võisfluste juhatas

Tõste ülemkohtunik
A. Neuland

Peakorraldaja
ltm. E. Lepp

Maadluse ülemkohtunik
J. Martin

Tõstmises.

Algajad.

Sulgkaal: meister — Põlts, Elmar, Järva m. — 175,0 kg; II Sakkeus, Elmar, Tartu m. — 167,5 kg; III Muska, Herman, Tartu m. — 167,5 kg.

Kergekaal: meister — Holter, Konst., Sakalamaa m. — 227,5 kg; II Kippar, Arnold, Järva m. — 210,0 kg; III Liivat, Karl, Tartu m. — 207,5 kg.

Keskkaal: meister — Lattik, Joh., Tartu m. — 227,5 kg; II Lipp, Teodor, Valga m. — 225,0 kg; III Jürgenson, August, Tartumaa m. — 220,0 kg.

Poolraskekaal: meister — Savi, Joh., Võru m. — 250,0 kg; II Lomper, August, Sakalamaa m. — 250,0 kg; III Tafinov, Artur, Järva m. — 240,0 kg.

Raskekaal: meister — Wechterstein, Gustav, Pärnumaa m. — 252,5 kg; II Kallas, Erich, Tartumaa m. — 225,0 kg; III Lukin, Evald, Tartu m. — 225,0 kg.

Edasijõudnud.

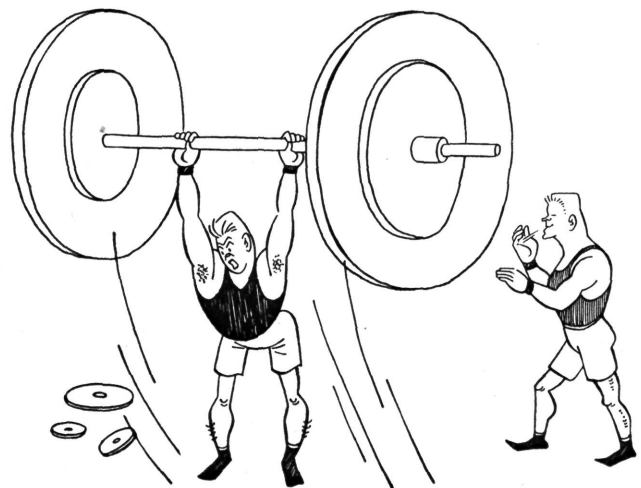
Sulgkaal: meister — Miller, Leo, Tartu m. — 227,5 kg; II Västriik, Richard, Pärnumaa m. — 205,0 kg; III Fromholts, Joh., Harju m. — 195,0 kg.

Kergekaal: meister — Liibusk, Eduard, Tartu m. — 232,5 kg; II Laviin, Artur, Valga m. — 222,5 kg; III Noormets, Harald, Järva m. — 200,0 kg.

Keskkaal: meister — Kukk, Leonhard, Tartu m. — 280 kg; II Tomp, Karl, Valga m. — 257,5 kg; III Laane, Rud., Järva m. — 247,5 kg.

Poolraskekaal: meister — Mändmets, Julius, Saaremaa m. — 252,5 kg; II Osol, Alder, Valga m. — 235,0 kg; III Rosenbaum, Rud., Järva m. — 235,0 kg.

Raskekaal: meister — Jugar, Elmar, — 295,0 kg (purustas välispool võistlust ühega rebimises)

Jälle uus rekord tuli...

senise kaitseliidu rekordi ja seadis üles uue — 85,3 kg); II Anna maa, Koit, Valga m. — 280 kg; III Orav, Otto, Järva m. — 242,5 kg.

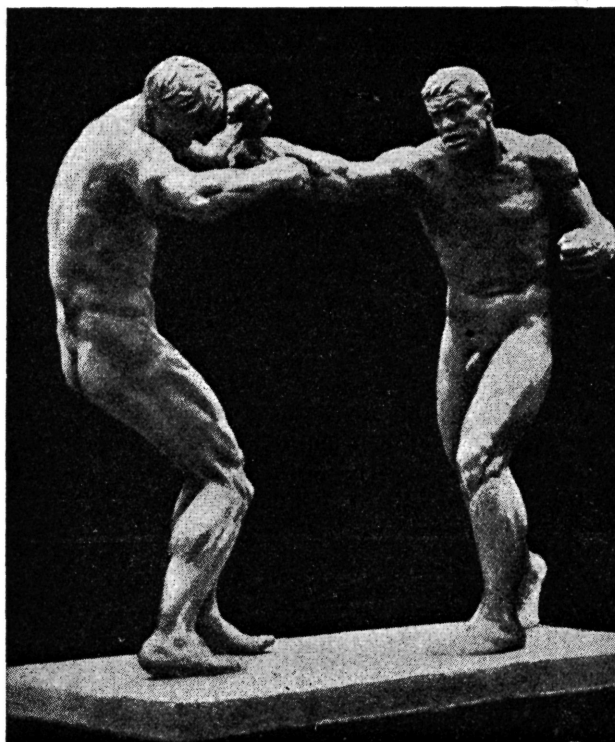
Üldkokkuvõttes tuli maadluses esikohale 68 punktiga Harju malev ja omandas kaubamaja „Sport“ — Tallinnas — sel alal väljapandud rändauhinna. Tõstmises esikohal Tartu malev — omandas Harju maa-valitsuse rändauhinna. Võistluste üldvõitjaks tuli Tartu malev 110 punktiga ja omandas kolmandat aastat järgimööda ja seega jäävvalt endale kaitseliidu ülema rändauhinna.

Õhtul pärast võistluste lõppu jagas peastaabi õppe- ja spordiosakonna pealik kol.-ltn. Balder kaitseliidu ülema nimel võitjaile ergutusauhindu ja ulatas malevaile rändauhinnad. Naiskodukaitse dekoreeris võitjate rindu lilledega ja pani meistreile pähe tammepärjad. Aktusel viibiv rohke kaitseliidu oma pere kui ka Keila alevi rahvas soovis elavate kiiduavaldustega sportlasperele õnne. Aktus lõppes korraldava maleva pealiku, külalislahke „peremehe“ major K. Saare, tänusõnaga.

Hilise ajani viibiti kuni rongide sõiduni lõbusasti koos harjulaste külalistena ja keerutati ajaviiteks tantsu.

Selleaastane kaitseliidu raskejõustiku suurkatsumine on läbi. Jälgides võistlusi meenuvad samasisulised ettevõtted endistest aastatest. Kui suur vahe on nende vahel. Kui kaitseliit omal ajal raskejõustikuga tegi algust — siis lõi see ala alul läbi vaid linnades. Maa oli võrdlemisi visa järele tulema. Nüüd aga näib, et püsiva süstemaatse tööga oleme siin teostanud ühe osa oma kavast ja liigume sihile ligemale. Kui tol ajal oli raske võistlejaid saada, siis näeme, et tänapäev esineb peagu kogu kaitseliidu pere sel alal. Ja vähe sellest, tulemused näitavad, et kangeid mehi on meil igal pool. See pole enam linnade eesõigus. Ei! Maa rühub siin samaväärselt ja sama edukusega kaasa.

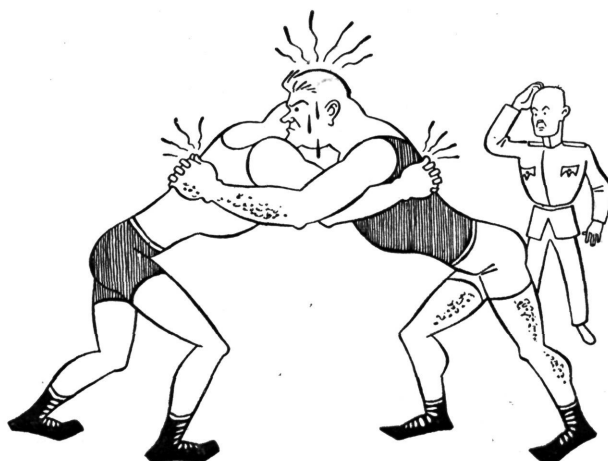
Võib julgesti ütelda — sel spordialal on meil tugevad jalad all. On vanu, edasijõudnuid ja pealekasvav pere on lootustandev. Kui asi niisuguse hooga ja innuga areneb edasi, pole kahtlust, et selle kaudu tugevneb meie rahva keha ja karastub vaim, mis võidab ära kõik tänapäeva raskused ja tõrjub eemale ajavaimuga kaasas käivad ebanähtused.

Poksijad

Lõpuks veel paar sõna meie organisatsiooni sise-asjus. On ju tõsi, et igal ajal on kaks külge: sisuline ja väline. Mõtlen viimase all nimelt esinemist. Meie organisatsioon on vist küll juba nii vana, et ta liikmed peaksid juba kõik omama kaitseliidu vormiriietuse, kui mitte täielikult, siis vähemalt osaliselt. Tahaksin küll loota, et see kellelegi ei tundu etteheitena, kui julgen soovitada, et säärastel esinemistel peaksid küll meie võistlejad olema kõik organisatsiooni dresis ja vormiriietuses. See demonstreerib meie jõudu ja kinnitab organisatsioonilist ühtekuuluvust. Viimasel võistlusel on nagu patustusi selle vastu. Kõrvaldame ühisel tahtel veel selle ja kõik on korras! —

A. Treufeldt.

Kui meistri koht ja maleva hea nimi on kaalul...

Aiavilja, söödajuurikate, heina, lille jne.
SEEMNEID ja GLADIOLUS SIBULAIID

kõrges väärtuses soovitab

HOLLANDI SEEMNEKAUPLUS

TALLINNAS: 1) Valli tän. nurgal (turu vastas). 2) Uusturg, kaalu-
kiosk. Tartus, Söögiturg nr. 5. KURESAARES, Kubermangu t. 6.

Osakonnad — Esindajad.

Viljandis, Leokese raamatukaupl., Tartu t. 11.

Pärnus, P. Ruiso raamatukpl., Jänesselja 4.

Pärnus, H. Kelvetsi kpl., Riia tän. 57.

Narvas, A. Aleksejevi kpl., Peetri plats 3.

Nõmmel, „Universal“, Pärnu mnt. 131.

Elvas, B. Orlo kpl. Kesk tän. 36. Tel 73.

Sõmerpalu-Osulas, A. Tillmanni kpl.

V. Väandras, G. Reinholdi kpl.

Tallinnas, S. Tartu mnt. nr. 1, nõudekauplus.

Metsa- ja puutööstus

A/S. „VIKTORIA“

Tallinn, Koppel, Vene-Balti tehase. Kõnetraat: Kopli 13.

Soovitab:

Pakk-kaste igasugustes mõõtudes kõikide kodumaa saaduste pakkimiseks suurel ja väikesel arvul.

Saepuru ja hõõvlilaaste suurel ja väikesel arvul, soovikorral saadetakse vaaguni- ja autoviisi kohale.

OSAÜHISUS

TALLINNA KÜLMETUSHOONE

Võtab hoiule kõikisugu kiiresti rikkiminevaid

kaupasid

suurel ja väikesel arvul

Tallinn, U. Sadama tän. nr. 2

Tallinn, U. Sadama tän. nr. 2

Laulupeoks

Rahvariideid ja kevadhooaja uudisriidekaupu suures valikus

A. Laamann

Väike Karja tänav nr. 8
Telefon nr. 436-64

I J Ä R G U
R Ä T S E P A Ä R I
K. PAJU
T A L L I N N
R Ü Ü T L I T Ä N A V N r. 13
T E L E F. 443-68

Aleksander Volke vorstitööstus

müüb lihasaadusi ja vorste suurel ja väikesel mõõdul.

MÜÜGIKOHAD:

Jakobsoni nr. 18;
Uus turg: tõldades.

Olen oma
saeveski ja ehitusmaterjalide lao üle viinud
Kopli t. 9, Telliskivi t. nurgal,
tel. 441-53
(end. A.-S. „Lignumi“ ruumid)
KARL SIMON
(end. Konst. Jürgens, Rannavärava puiest. 19)

TALLINNA EESTI KIRJASTUS-ÜHISUSE väljaandel ilmuvad:

„P Ä E V A L E H T“

kui rahvuslik, vabameelne, kodanlik, erakondlikult rippumatu ja igapäev ilmuv ajaleht. Kõige suurem, loetavam ja mõjuvam ja kuulutuste rohkuse poolest esikohal seisev ajaleht Eestis. „Päevalehte“ võib tellida kõigis kodumaa postiasutistes ja esindajailt linnades ja maal.

„L A S T E R Ö Ö M“

on ainuke iseseisev lasteajakiri Eestis.
„Pvl.“ ja „Laste Rõõmu“ telefonid: 433-11 ja 433-54.

TALLINNA EESTI KIRJASTUS-ÜHISUSE

G R A A F I K A T Ö Ö S T U S

Tallinnas, Pikk tän. 2, oma majas, telef. kod. keskjaam 437-08, valmistab kõige kiiremalt, odavamalt ja maitserikkamalt igasuguseid aktsidents-, raamatu-, kivi-, ofsett- ja rotatsioontrükitõde, klišeid ja raamatukõitmistõde. Soosaim tellimiskoht trükitõde tarvitajale.

TALLINNA EESTI KIRJASTUS-ÜHISUSE

R A A M A T U - J A K I R J U T U S M A T E R J A L I L A D U

Suur Karja tän. 23, telefon 446-11, ja Pikk tän. 2, telefon 434-94, on kõige suurem, täielisem ja valikurikkam Eestis. Ostutingimused alati kõige kasulikumad ja hinnad kõige soodsamad. Teenimine kiire ja korralik.

KAUBA PANK

Asutatud 1905. a.

Tartus, Suurturg 12 (oma majas)

Telef. 9 ja 2-09

Oma kapitalid üle Kr. 400.000.—

ANNAB LAENE heade kindlustuste vastu. Laenajalt liikmemaksu ega lisavastutust ei võeta.

VÕTAB RAHA HOIULE makstes ajakohast protsenti.

SAADAB RAHA igasse kodumaa linna ja alevisse.

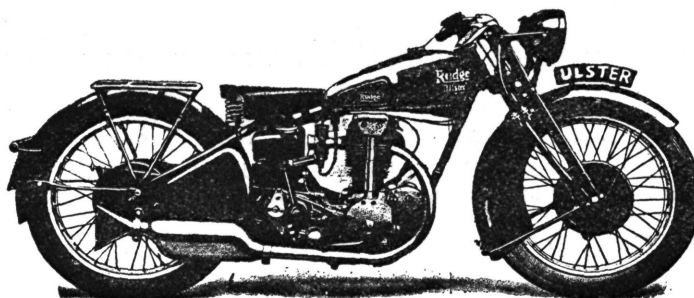
GARANTIID riigihangete, töölepete ja avansside kindlustuseks.

TOIMETAB SISSENÕUDMIST vekslite ja muude dokum. järele.
Toimetab kõiki muid pangatallusi.

Kinnitus A.-S. **EESTI LLOYDI** peaagentuur

Telef. 1-83.

JUHATUS.

Kaitseliitlane! Osta kiireks liikumise abinõuks ainult inglise

mootorrattaid **Rudge,** ja jalgrattaid **Wanderer,**
Triumph, **Brennabor,**
T. W. N. **Swift ja Hopper.**

K/M. LIER & ROSSBAUM

TALLINN, VIRU TÄN. 7. TEL. 433-34.